

Sid 2 **LEDAREN:** Personer som lider av depression behöver mer än bara behandling. De behöver människor omkring sig som vet hur det är ställt.

TORSDAG 28 NOVEMBER. NR 48/2013

S:ta Clara
behöver
lekmännen
Sidan 8

UK för
alla, alla
för UK?
Sidan 4

Tatarerna:
en osynlig
minoritet
Sidan 10

Krubbkonst
Sidan 20

► **DENNA VECKA:** BILAGA TILL ESBO, MATTEUS OCH PETRUS FÖRSAMLINGAR. • LOKALA INSIDOR TILL JAKOBSTAD OCH GRANKULLA.

Färre onödiga prylar gör väntan på julen skönare

Maria Lindell vet att småbarnsföräldrar inte hinner med alla förberedelser inför julen. Den som prioriterar får en lugnare och roligare jul.

Sidan 6

Bibeln är ett äventyr för
nybliven teologie doktor
Sidan 2

AA blev Kjell Lindblads
hemförsamling
Sidan 12

Kyrkoherdeval väcker
oro i Karleby
Sidan 5

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Vandra med i det mörkaste

KP ADVENTSLJUSET tänds i det kompaktaste av mörker. Just nu ligger detta mörker tungt över trötta människor. Någon biter ihop, orkar. Andra – och ganska många – brister och knäcks. Ungefär var femte människa i västvärlden kommer någon gång att bli deprimerad. Då räknas inte tillfällig nedstämdhet med, något som är ännu vanligare och som knappast en enda av oss kan undgå att känna av i något skede av livet. Frånvaron av dagsljus känns hos dem som lider av återkommande vinter- eller årstidsdepressioner. Det här är långt ifrån ett modernt fenomen som kan skylas enbart på ett hårt snurrande samhälle. Folk långt före vårt har vandrat i mörker och döds-skuggans dalar och undrat om det någonsin, någonsin ska ta slut.

DET FINNS gott om information och råd om depression. En samling tillhandahålls av det statliga riks-svenska organet SBU som har sammanställt en enkel och handfast nätbroshyr. Det sympatiska med just den är att den vid sidan av behandling och mediciner hela tiden kombineras med insikten om hur viktigt det är att de som drabbas har människor omkring sig som vet hur det är ställt och som bryr sig om. När mörkret för någon in i depression är något av det viktigaste och samtidigt svåraste av allt att försöka hålla kvar i rutiner för vardagen, att komma sig upp ur sängen, ta den där ena promenaden, att äta regelbundet, att söka kontakt med andra.

Oftast behöver man mer stöd än de närmaste kan ge. Yrkesmänniskor som läkare och psykologer är till stor hjälp. Men utöver dem är det bra att få kontakt med någon att tala med, en medvandrande som orkar lyssna och finnas till i det allra värsta. Kyrkans diakoni nämns i det här avseendet inte bara en utan två gånger i texten. Här finns medvandrande som många gånger går de allra svåraste vägarna tillsammans med dem som lider.

SÅTT INTE ljuset under skäppan, dölj det inte lyder en av de kända uppmaningarna i Bibeln. Nej, men dölj inte heller ditt mörker! När det slår till behöver du stödet från dina närmaste och din familj.

Vi är ljusmänniskor och tillsammansmänniskor. Vi behöver varandra. Utan varandras omsorg och omtanke är vi ensamma och skyddslösa.

HERDEBRASORNA i natten över Betlehems äng tändes inte första gången som lämplig rekvisita till Jesu födelse. Det hade väntats och frusits många nätter innan dess. Mörkret hade slukat ljuset någon meter utanför radien av eldsken.

Men ett av kodorden är det underförstådda ”tillsammans”. ”Låt oss gå!” ska herdarna så småningom säga. Till dess delar de både mörkret och elden. Adventstiden är ännu inte festen. Det är en viktig tanke när julkarusellen tar fart.

I den tid av eftertanke som advent utgör finns en uppmaning att ta oss tid att se varandra – och en chans att syna oss själva och våra livsval.

”Utan varandras omsorg och omtanke är vi ensamma och skyddslösa.”

PROFILEN: JOSEF FORSLING

”Tänk på vilken enorm teologisk omtolkning Luther åstadkom. Vad behöver vi för reformation i dag?”

Bibeln kräver kamp

När teologi är som bäst är det ett samtal där våra uppfattningar bryts mot andras uppfattningar. Jag blir utmanad av åsikter som inte stämmer överens med mina egna, säger Josef Forsling.

TEXT OCH FOTO: TOMAS VON MARTENS

– Hos en av mina favoritteologer, **James McClendon**, stötte jag första gången på uppfattningen att teologi är en kamp. Min första reaktion var ett å nej, jag orkar inte med en massa kamp, det får inte vara det.

Orden är **Josef Forslings** (f. 1978) som för ett par veckor sedan disputerade för doktorsgraden i gammaltestamentlig exegetik vid Åbo Akademi.

– Men om man från början har inställningen att teologi är något som innebär kamp, då blir det lättare att förstå ämnet, säger Forsling.

Hans avhandling handlar om fjärde Mosebokens läsbarhet.

– Eftersom jag är uppvuxen i pingströrelsen var jag intresserad av helande och under kandidatutbildningen valde jag att se närmare på berättelser om helanden i Gamla testamentet. En av de berättelserna fanns just i fjärde Moseboken.

– Jag blev nyfiken på att försöka förstå vilken typ av litteratur det handlade om.

I fjärde Mosebok möts läsaren av folkräkningslistor, kultiska regler, sånger och berättelser av olika slag.

– Någon har kallat fjärde Mosebok för ”prästkraftens soprum”. Här samlade författarna till de fem Moseböckerna det material som inte fick plats någon

annanstans. Det gör boken till en utmaning att läsa för både lekmän och akademiker. En mängd olika tolkningar av boken har framförts, säger Forsling. **Är berättelserna historiskt sanna?**

– Det handlar om en antik historieskrivning som givetvis inte kan jämföras med modern historieskrivning. Här finns väldigt mustiga berättelser som exempelvis en talande åsna. Man ska nog vara försiktig med att säga att allt som står i Gamla testamentet är historiskt i vår bemärkelse. Men det gäller inte bara GT-författare utan också andra antika historieskrivare som **Herodotos** och **Thukydid**.

Har bibelsynen blivit mera historiekritisk också inom frikyrkorna?

– Det har nog skett en förändring genom åren. Men säger man att Bibeln inte är historisk får man nog mothugga ännu i dag. Frikyrkornas pastorsutbildningar är i dag mera i linje med universiteten, även om det finns skillnader.

Josef Forsling har undervisat frikyrkliga teologistuderande och möter ibland åsikten att man måste hålla fast vid att Bibeln är helt felfri.

– Det visar sig att många som har den åsikten ändå inte läser sin Bibel. Då är det en intressant men rolig utmaning att få föra in studenterna i den process som det innebär att lära känna Bibeln på riktigt.

Forsling betonar att en sådan process snarast har fördjupat hans personliga trosliv.

– Jag deltar ju själv i Evangeliska Frikyrkans samlingar, dit jag hör och där vi på möten ber om helande och under.

Fiktivt men ändå sant

Som exempel på hur man kan förstå Bibeln nämner Forsling Jesus liknelser.

– Hans liknelser var ju helt fiktiva exempelberättelser. Ändå var de sanna. Tänk bara på exempelvis berättelsen om den förlorade sonen.

Forsling nämner också berättelsen om Jona i valfisksens buk.

– Om författarens intentioner inte

KYRKPRESSEN KONTAKTA REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn (09) 612 615 33/
040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktion i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
Tfn (09) 612 615 49
Fax (09) 278 4138

E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktion i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A
68600 Jakobstad
gsm 050 585 6460

Redaktörer:
e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Rolf af Hällström
tfn (09) 612 615 53

Tomas von Martens
tfn (09) 612 615 51

Christa Mickelsson
tfn (09) 612 615 56

Johan Sandberg
(Österbotten)
gsm 050 585 6460

Sofia Torvalds
tfn (09) 612 615 54

Webbredaktör:
webbred@kyrkpressen.fi

Layout:
Malin Aho

Utgivare:
Fontana Media Ab

Bank:
Sampo
IBAN: FI34 8000
13011585 40
BIC: DABAFIHH

Paradbild:
Christa Mickelsson

Tryck:
Botnia Print,
Karleby

KYRKPRESSEN ANNONSINFORMATION

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn (09) 612 615 50,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
Moms 24% tillkommer

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämnas in din annons utan extra kostnader via annonsverktyget på www.kyrkpressen.fi! För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Kyrkpressen utkommer normalt på torsdagar och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före.

För mera detaljer se mediekortet www.kyrkpressen.fi

Annonsförsäljning:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi
Leif Westerling,
gsm 050 329 4444,
fax (09) 278 4138

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
gsm 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationer och adressändringar:
tfn (09) 612 615 50,
prenumeration@kyrkpressen.fi.
Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss.

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 69 €
Utlandet 84 €

skulle vara historiska, då är det egentligen inte "bibliskt" att se berättelsen om Jona som historisk.

Teologi berör oss på ett väldigt djupt plan och därför är det så krävande med teologiska samtal.

– Jag blir ju upprörd av åsikter som inte stämmer överens med mina egna. Vår tro är grundläggande övertygelser som vi inte ger upp i första taget. Men när teologi är som bäst är det ett samtal där våra uppfattningar bryts mot andras uppfattningar.

Forsling säger att en risk med en konservativ bibelsyn är att den blir statisk och oföränderlig. Om vår tro alltid bekräftas av Bibeln så finns det

ju inget att upptäcka i den.

– Då försvinner äventyret med att läsa Bibeln men också möjligheten att reformera kyrkan. Tänk på vilken enorm teologisk omtolkning Luther åstadkom. Vad skulle vi behöva för reformation i dag?

Gud uppenbarar mycket nytt

Att Guds uppenbarelse hela tiden lär oss nya saker betyder ändå inte att tolkningen kan vara helt godtycklig.

– Jag gillar ett citat från den engelske puritanske ledaren **John Robinson**, som inte hade en statisk syn på Guds ord: "God has yet more light to shed on his Holy word". Det vill säga att Gud

JOSEF FORSLING med familj är aktiva i Evangeliska Frikyrkan i Stockholm. Bilden är tagen vid Aura å nedanför domkyrkan i Åbo.

har ännu mycket nytt att uppenbara för oss i sitt ord, men utgångspunkten är fortfarande Ordet.

Forsling menar att betoningen inte ska ligga för mycket på oföränderlighet, men nog på trofasthet.

– Kristendomen mår bra av att vi lever i ett demokratiskt och pluralistiskt samhälle. Men här finns både utmaningar och möjligheter.

Forsling ser fjärde Mosebok som ett exempel på en liknande situation.

– Israelerna var en minoritet som var tvungen att komma överens för att vittna trovärdigt för samhället. I fjärde Mosebok kan vi se den processen och de redskap de använde.

JOSEF FORSLING

TEOLOGIE KANDIDAT FRÅN TEOLOGISKA HÖGSKOLAN I STOCKHOLM.

MASTER OF THEOLOGY FRÅN INTERNATIONAL BAPTIST THEOLOGICAL SEMINARY.

DISPUTERADE 15.11 VID ÅBO AKADEMI.

FAMILJ HUSTRU MARIA (BILDLÄRARE) OCH BENJAMIN 2,5 ÅR.

Purmo samlade mest för GA i Borgå stift

INSAMLING. Purmo församling redovisar totalt 5 714 euro, alltså 4,82 euro per medlem, i insamlingen. Det är dubbelt mera än vad insamlingen gav i församling-

en i fjol.

– Vi har haft flera satsningar för Gemensamt Ansvar, säger kyrkoherde **Johan Klingenberg**. Vi har samlat in vid läsmötena, Li-na Forsblom & Friends har hållit konsert och behållningarna från **Johan Fagerudds** CS Lewis-mono-log och påskspelet Emaus-vandrarerna har gått till insamlingen. Dessutom har

sparbössor vid bemärkelsedagar riktats till insamlingen.

Små församlingar toppar också resultatlistan. Bland landets 50 bästa insamlare finns också Tammerfors svenska på 9:e plats med 4,14 euro per medlem, Pörtöm på 14:e med 3,70, Liljendal på 17:e med 3,53, Grankulla på 23:e med 3,19 euro, Sund-Vårdö på 31:a

med 2,87 euro, Korsnäs på 26:e med 2,76, Pojo på 40:e med 2,70 euro och Bergö på 47:e plats med 2,55 euro per medlem.

Bäst i landet var Kristinestads grannförsamling Bötöm (Karijoki). Bötömborna samlade in 8,66 euro per medlem.

– En liten insats får en stor betydelse i en liten församling, konstaterar Klingenberg.

Heikel-Nyberg och Riska sökte

STIFTSDEKAN. Stiftsdekanstjänsten vid domkapitlet i Borgå stift har inom utsatt ansökningstid sökts av tf. kyrkoherden i Sibbo svenska församling **Magnus Riska** och församlingspastorn i Kyrksläts svenska församling **Monica Heikel-Nyberg**.

Tjänsten lediganslogs då den sittande dekanen **Mats Lindgård** meddelade

att han återgår till sin tjänst som domprost.

Ärendet kommer upp i domkapitlet den 16 december, varpå en 30 dagar lång besvärstid följer. Den dröjer alltså en tid innan den nya stiftsdekanen kan tillträda.

Lindgård avgår den 1 januari 2014, vilket betyder att stiftet kommer att vara utan stiftsdekan under början av året.

UK samlar – men bara en del

UK. Nästan hälften av församlingarna uteblir från Ungdomens Kyrkodagar. Några tydliga regler finns inte heller för vem som får skicka vem.

TEXT OCH FOTO:
CHRISTA MICKELSSON

Nu är tiden inne för församlingarna att utse sina ombud till Ungdomens Kyrkodagar (UK) som ordnas i januari. Antalet ombud som församlingarna får skicka korrelerar med församlingens storlek och kan vara allt från fyra till tolv ungdomar. Om alla skickade sin fulla kvot skulle över 400 ungdomar samlas på UK. Men de senaste åren har antalet legat kring 150 röstberättigade ombud.

– Det finns några församlingar som nästan alltid fyller sin kvot och andra som sällan eller aldrig skickar någon, berättar **Simon Lampenius** som är ansvarig för UK.

Priset församlingarna betalar för sina ombud ligger i år på 115 euro per person.

– I det priset ingår program, kost och logi på Lärkulla för nästan tre dygn och transport med UK-bussen.

Hur ofta uppger orsakerna vara ekonomiska då församlingarna låter bli att fylla sin kvot/skicka delegater?

– Det har blivit vanligare att församlingar uppger att de inte har råd att skicka så många ombud som de skulle önska. De senaste fem åren har antalet ombud församlingarna skickat minskat betydligt. Då antalet församlingar i stiftet har minskat har UK:s stadga gjorts om så att minskat antal församlingar inte ska leda till färre ombud på UK. Men ändå verkar det ha gått just så.

Den största orsaken till att ombud uteblir är att församlingen inte har något ungdomsarbete.

– Det går nog hand i hand med om det finns en anställd ungdomsarbetsledare i församlingen. Det är de minsta församlingarna utan ungdomsarbetsledare som oftast saknas på UK. Det är tråkigt på många sätt. Om en församling inte har resurser att ordna egen verksamhet för ungdomar kunde ju UK och Höstdagarna höra till de få saker man kunde erbjuda.

Ingen tydlig policy

För att få vara ombud på UK ska man vara under 30 år, vara konfirmerad medlem i kyrkan och höra till en församling. Men man behöver inte höra till den församling som skickar en som ombud.

UNGDOMARNA PÅ Ungdomens Kyrkodagar (UK) är inte nödvändigtvis aktiva i den församling de representerar som ombud. (Bilden är tagen på UK 2011.)

Ett exempel är då ungdomar flyttar till en studieort men fortsätter representera sin gamla församling i UK.

– Gränsen är inte så tydlig. Unga i dag kan känna församlingstillhörighet till församlingar de inte är skrivna i. Jag tänker mig att det fungerar så att den församlingen som utser en icke-medlem till ombud resonerar så att den personen gärna får representera dem. Det är i sådana fall den sändande församlingen som bär ansvaret.

– Jag tycker inte att det är något större problem egentligen. Det kanske fungerar lite på undantag, säger Simon Lampenius.

Också i bland annat Helsingforsförsamlingarna, där många ungdomar är aktiva i en annan församling än den de hör till, händer det att ungdomar representerar "fel" församling. Kyrkoherden i Petrus församling,

Bengt Lassus, säger att det här är situationer som uppstår då det finns två principer som strider mot varandra.

– På ett sätt är det ju naturligt att du representerar den församling du är aktiv i. Eller så kan man tänka att man ska representera den församling man hör till.

Lassus säger att en upplösning av parokialprincipen, det att man måste höra till den församling vars område man bor på, skulle lösa frågan.

– I Helsingforsförsamlingarna är det ju en hel del folk som är aktiva i en annan församling än den de hör till. Det vore enklare om man också fick höra till den församling man är aktiv i. Inom finska kyrkan verkar man ännu inte vara villig att ge upp parokialprincipen. Men frågan är ständigt aktuell, särskilt i ungdomsvärlden.

KOMMENTAR CHRISTA MICKELSSON

En kvoterad gemenskap

Ett: För många unga i Borgå stift är UK en viktig, för vissa till och med en primär andlig gemenskap.

Två: UK är ett organ där framtidens kyrkliga beslutfattare möts, formas och knyter kontakter.

Oberoende av vilken uppgift man anser vara mera värdefull är det bekymmersamt att nästan hälften av församlingarna uteblir (se grafiken intill). Bland dem finns också en del större församlingar.

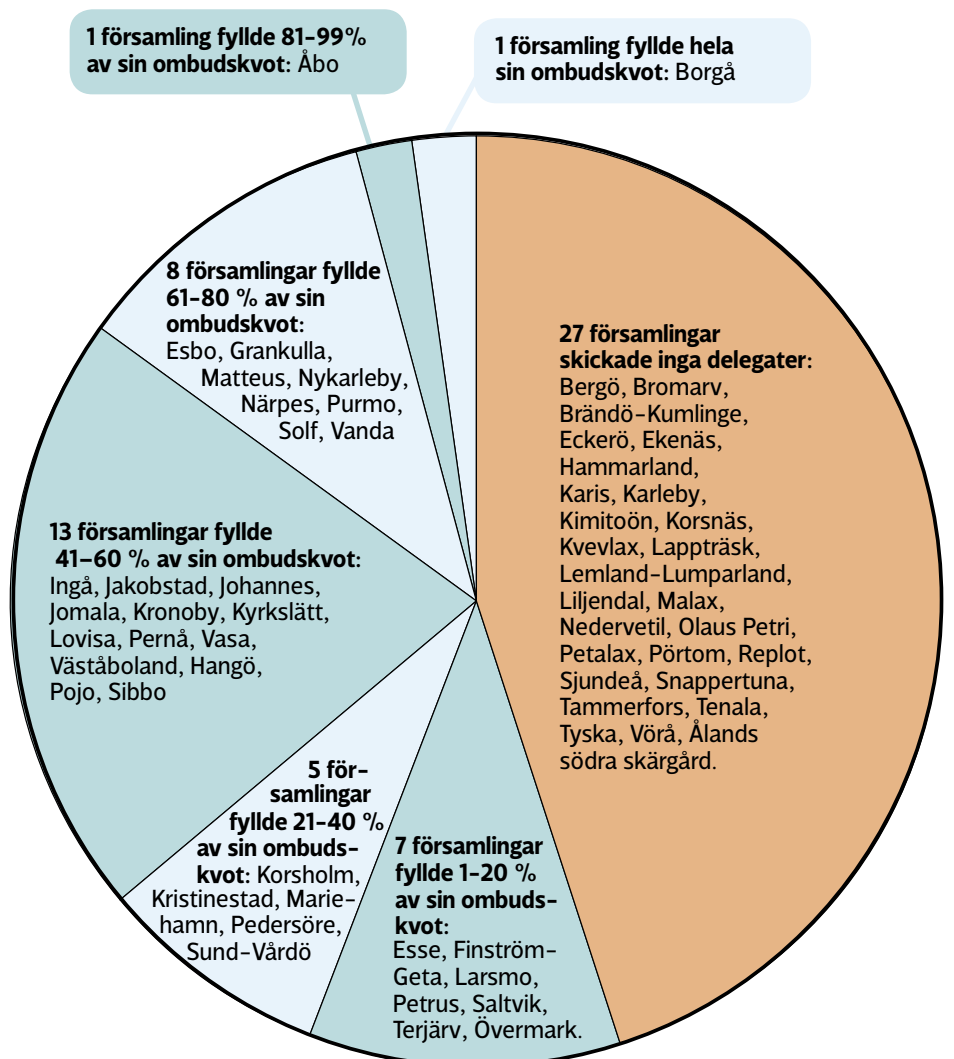
Sista anmälningdagen till UK 2014 är 17 december. Anmäl era delegater nu!

UK 2012

Diagrammet visar hur församlingarna i Borgå stift deltog med ombud på Ungdomens Kyrkodagar 2012.

UNGDOMENS KYRKODAGAR (UK)

- **UK** är en påverkningskanal för församlingsmedlemmar i åldrarna 15–30.
- **UK 2014** hålls På Lärkulla i Karis den 23–26 januari.
- **Sista anmälningdagen** för UK 2014 är den 17 december.
- **Temat för UK 2014** är "Och han ger dig sin frid".

Nya vindar i Karleby – men hur blåser de?

HERDEVAL. Peter Kankonen, kyrkoherde i Karleby, går i pension på sommaren. I församlingen är känslorna delade inför beskedet – i ena lägret förväntan, i andra oro.

TEXT: SOFIA TORVALDS

Kristina Holmqvist har länge suttit med i församlingsrådet i Karleby och kämpat för att Karleby svenska församling ska få en präst som fullt ut kan samarbeta med kvinnliga präster. Ingen av församlingens nuvarande tre präster samarbetar med kvinnor vid altaret.

– Jag hoppas verkligen att det ska lösa sig och att vi ska få flera sökande till kyrkoherdetjänsten. Jag ser fram emot att viska få en annan atmosfär kring den här frågan.

Tiden är knapp – ansökningstiden går ut redan den 18 december. Numera är regeln den att de som blir valda till en kyrkoherdetjänst förväntas kunna samarbeta med både män och kvinnor.

Vad skulle hända om Karleby fick en kvinnlig kyrkoherde?

– Jag vill tro att det skulle fungera, säger Kristina Holmqvist.

– Men vi har nog haft väldigt få kvinnliga präster här i Österbotten – nästan bara i Jakobstad, Vasa och Solf.

Hon önskar innerligt att saken nu skulle vara slutdiskuterad.

– En majoritet av för-

samlingsmedlemmarna är för kvinnliga präster, men i församlingsrådet har majoriteten varit emot. Det är farlig för kyrkan som helhet om de som är kritiska väljer att avstå från sin röst, säger hon inför församlingsvalet nästa år.

Själv tänker hon inte längre ställa upp för omval.

Rädsla för splittring

Tom Nygård, röstmagnet i senaste församlingsval, ställer sig tveksam till linjen att den som ska kunna bli vald till kyrkoherde förutsätts kunna samarbeta med kvinnliga kolleger.

– Jag tycker att man borde kunna tillmötesgå en övertygelse och inte köra över en människas samvete som är bundet vid Bibeln. Så har kristenheten tolkat bibelordet i närmare 2000 år.

Han tycker det vore sorgligt om inte församlingen ges rätt att välja bland dem som söker tjänsten, oberoende av om den sökande har den ena eller den andra övertygelsen i ämbetsfrågan.

– I församlingen finns ett brett stöd för det arbete som görs. Vi hör till de aktivaste församlingarna i Borgå stift. Jag är bekymrad för att den här frågan ska förstöra den dynamik som finns i församlingen, så att det livskraftiga arbetet görs i dag tar sig vägar ut ur sitt sammanhang.

Han önskar att domkapitlet skulle gå varsamt fram i frågan och inte dra upp kriterier som kan splittra församlingen.

Biskop Björn Vikström säger att den som är kyrkoherde bör vara beredd att samarbeta med alla präster, oberoende av kön.

– Det är en gemensam linjedragning som stiftet konsekvent följt sedan något år före jag blev biskop. Dels ska alla präster, oberoende av kön, kunna söka tjänster i alla församlingar, dels bör kyrkoherden kunna ta emot och samarbeta med präster som är kvinnor och som besöker församlingen, till exempel som missionärer, stiftssekreterare, kontraktsprostar och assessorer. Det finns också domstolsbeslut som stöder den här tolkningen, säger Vikström.

DEN NATURSKÖNA miljön är ett försäljningsargument för rekreationsdagar på Alskat lägergård.

Lägergård erbjuder företag rekreation

LÄGERGÅRDAR. Samfälligheten i Vasa inleder samarbete med lokala företag för att öka användningen av Alskat lägergård.

TEXT: JOHAN SANDBERG
FOTO: HANNA SANDBERG

– Målsättningen är att öka antalet besökare under lågsäsong från september till maj, säger lägerföreståndare Peter Back. Fast vi inte har besökare på vintern ska husen hållas varma och underhållas.

Alskat används i första hand av Vasa svenska församling. På sommaren utnyttjas lägergården maximalt för läger och församlingsgrupper. Samma gäller vanligen också under veckosluten.

– Vi har fullt varje veckoslut fram till maj. Men mitt i veckorna är det lugnare. De

dagarna vill vi sälja som rekreationsdagar.

Rekreationsdagarna är tänkta för grupper som företag, pensionärsgupper eller skolor. För att få hjälp med det har Back kontaktat Camilla Stenbäck på Vasa yrkeshögskola. Inom ramen för ERUF (Europeiska regionala utvecklingsfonden) har man sytt ihop ett paket som involverar lokala företag. Projektet finansieras av Österbottens förbund och Vasaregionens Utveckling Ab (Vasek).

Skräddarsydd rekreation
Samarbetsföretagen skräddarsyr rekreationsdagarna

Målsättningen är att öka antalet besökare under lågsäsong.

enligt kundens önskemål. Bland annat erbjuds föreläsningar, yoga och olika workshops som naturfotografering eller tovning. Inriktningen är på välmående.

– Alskathemmet är ett lugnt och fridfullt ställe i en naturskön miljö. För företagen innebär det att rekreationsdagen kan ordnas i funktionella utrymmen och med god husmanskost, säger Back. Våra priser är förmånliga jämfört med konferenser på hotell.

Försäljningen av lägergården har påbörjats i stillhet i september med lansering på samfällighetens webbplats.

– Försäljningen är ännu i stargroparna. Vi har ännu inte haft några rekreationsdagar. Men vi har haft två lägerskolor som övernattat här och gjort utfärder till Björkö och Vallgrund i världs naturarvet.

Back räknar det som realistiskt att bokningarna kan

börja komma efter årsskiftet. – Redan om vi lyckas få två eller tre extra grupper per månad eller 25 grupper per vinter skulle det vara bra, säger Back. Det skulle bli tre-fyrahundra extra besökare.

Över 5 000 besökare i år
Antalet besökare på Alskat uppvisar nu en stigande trend. I fjol registrerades 4 700 besökare. Den sista september i år översteg besökarantalet redan 5 000.

Enligt Back har det inte förts någon diskussion om lämpligheten att erbjuda yoga på samfällighetens lägergård.

Alskat lägergård är belägen 15 km från Vasa centrum i närheten av Replotbron. På området kan man inkvartera 44–55 personer.

Tilläggskapacitet kan finnas på fyrahundra meters avstånd i form av lägergården Lepikko som används av Vasa finska församling.

KYRKOHERDE PETER Kankonen går i pension i sommar. Den 18 december går ansökningstiden ut för den som vill bli hans efterträdare. FOTO: ARKIVBILD/JOHAN SANDBERG

BISKOPSÄMBETET ÖPPNAS

Ett steg mot kvinnliga biskopar

Engelska kyrkans Synod röstade förra veckan för ett lagförslag som kan öppna biskopsämbetet för kvinnor.

Men ärkebiskopen av Canterbury Justin Welby vill inte korka champagneflaskorna än.

– Vi har en bit kvar att gå, men vi är försiktig hoppfulla om att göra framsteg, säger Welby enligt Christian Today. Han tillägger att tonen i diskussionen varit varm och vänlig. – Ju mer vi lär oss att jobba tillsammans, desto bättre blir vi på att möta de stora utmaningarna vad gäller andlig förnyelse, säger Welby.

KRISTUS TOLKNING

KG Hammar åter i skottlinjen

Svenska kyrkans ärkebiskop emeritus **KG Hammar** har på nytt väckt debatt inom Svenska kyrkan, nu med ett uttalande om att Kristus är en tankekonstruktion. En uppsjö debattinlägg har följt på hans uttalande.

KG Hammar skriver bland annat så här i en insändare i Kyrkans Tidning, nummer 45/2013: "Vad vi historiskt har tillgång till är de första kristnas tolkning, Jesus som kallas Kristus. Kristus är alltså en tankekonstruktion för att uttrycka erfarenheten av gudsnärvaro, inkarnation."

BÖNEHUS VÄLSIGNAS

Bönehus öppnar i Helsingfors

Stiftelsen Folkets Bibelsällskap öppnar en plats i Helsingfors dit vem som helst kan komma och be. De kallar platsen för Rukouksen talo (ungefär Bönens hus) och det har placerats i Kajsaniemi.

Kotimaa24 skriver att alla är välkomna till huset för att be till exempel i samband med sin lunchpaus eller efter arbetsdagen. Bibelsällskapet kommer också att ordna böneskolor i lokalen.

Biskop **Irja Askola** kommer att välsigna Bönens hus söndagen den 3 december.

JULFÖRBEDSELER MED barn löper smidigare då man prioriterar och har tillräckligt med tid. Laura, Tilda och Leia pysslar hemma vid köksbordet med sin mamma Maria Lindell.

Väljer bort prylkaoset

ADVENT. I juletider ska både barn och vuxna få trivas, men i en småbarnsfamilj kan det vara knepigt att få önskemålen att mötas. Hemma hos familjen Lindell är ledordet under advents- och jultiden tillräcklig planering och prioritering.

TEXT OCH FOTO: **CHRISTA MICKELSSON**

Maria Lindell är en riktig julmänniska. Hon njuter av att förbereda, pynta och planera inför julen. Redan före första advent dekorerar hon hemmet med ljus och diskret julpynt.

Men med tre små barn i huset måste förberedelserna och julfirandet anpassas efter de små. Flickorna **Leia**, 5, **Tilda**, 3 och **Laura** 1,5 ser fram emot julen och får vara med och förbereda tillsammans med sin mamma.

– Under de här, trots allt ändå ganska få, åren då barnen är så här små måste man anpassa det man gör efter dem. Julen ska ju ändå primärt vara barnens. Hon säger att en nyckel till att undvika stress och hysteri inför julen är att planera och prioritera.

– Man kan inte göra allt, det hinner

man inte med. Vi brukar till exempel välja att bara baka pepparkakor och kanske lite julgodis, men inte alla julens bakverk. Man väljer det man tycker är viktigast och tar sig tid för det. På det sättet är det roligt för alla.

I dag sitter flickorna vid köksbordet i Esbo och klipper ut och pyntar små änglar, stjärnor och andra figurer i kartong. När de är klara ska de hängas upp i en slinga och placeras i flickornas rum. Det är en lämplig syssla för barnen – till och med minstingen Laura kan vara med och leka med tuberna med glitterlim.

– De fick själva välja färgerna, så det blev inte så där extremt juligt. Men så ska det väl få vara. När det blir dags för julgran ska barnen också få ha en egen liten julgran i sitt rum som de själva får pynta.

På det sättet får Maria Lindell själv pynta den stora granen som hon vill. Hon berättar att hon gärna är trogen sin egen känsla för stil och inredning trots att barnen också ska få inkluderas.

– Man får försöka kompromissa. Viktigast är att alla känner att julen är rolig.

Då Maria och hennes man fick barn bestämde de att de firar julen hemma.

– Alla som vill är välkomna till oss. Det är väldigt skönt att ha det så och då är det också enklare att hålla fast vid

FIGURERNA SKA hängas upp i en prydnadsslinga i flickornas rum.

rutinerna. Jag skulle till exempel gärna äta en lång julkväll sent på kvällen, men det hinner vi nog med om bara några år.

Kaoshantering

Det här med ordning och reda är mer än bara en personlig preferens för Maria Lindell. Hon är biokemist och har en tjänst som produktvecklare på ett läkemedelsföretag. Men under de år som hon varit hemma med barnen har hon hunnit gå en utbildning i kaoshantering och fungerar som bäst själv som lärare på ett antal arbiskurser med samma tema.

– När man har små barn är det självklart att det blir stökigt hemma. Personligen märkte jag en stor skillnad då vi fick vår tredje barn. Plötsligt gick en alltför stor del av min tid och energi åt till att ta hand om prylkaoset.

Hon säger inte att det inte ska få bli stökigt då man har små barn.

– Nej, det är ju oundvikligt. Och barnen måste få vara barn och leka med sina leksaker. Men det är faktiskt möjligt att tänka igenom sin situation och anpassa mängden saker i hemmet till det man verkligen behöver.

Maria Lindells recept på ordning och reda är att slänga ut det onödiga och lägga en gräns för nya införskaffningar.

– Jag är en julmänniska och för mig är det viktigt att ha julpynt. Därför har vi två lådor med pynt. Men samtidigt bestämmer jag också att det inte ska bli mer än två lådor. Om jag skaffar nytt julpynt som inte ryms i de två lådorna måste jag göra mig av med något annat.

Samma princip gäller alla andra områden i livet, om det så handlar om garn, verktyg eller mössor till barnen.

– Det blir enklare att hålla ordning om man håller fast vid att alla prylar ska ha en egen plats. Och så är det ju förstås bra om man verkligen använder det man har. Det är trendigt och bra med till exempel ekologiska leksaker i trä, men om barnen inte leker med dem är det ingen vits att skaffa dem. Jag brukar säga att flickornas mest ekologiska leksaker är ponnyerna i plast, för de används verkligen.

Inför julen är önskemålet till släkt och vänner att de inte köper onödiga klappar åt barnen.

– Flickorna får ett par önskeklappar som vi vet att de verkligen vill ha och kommer att bli glada över. Våra närmaste vet hur vi vill ha det, så det brukar inte bli några problem.

På det här sättet undviker familjen också att julklappsöppnandet blir ett enda kaotiskt slitande i papper.

– Vi öppnar gåvorna i tur och ordning. Det är ju faktiskt också roligare om man vet av vem man fått en viss julklapp.

Jag brukar säga att de mest ekologiska leksakerna är de som faktiskt används.

Maria Lindell

LENAS KAKA är saftig och smakar gott även om man utelämnar fyllningen med päron och dumle.

Glutenfritt med rätt konsistens

KYRKKAFFE. Vad bjuder man på till kaffet då kompisen lider av celiaki? Lenas kaka förstås!

TEXT OCH FOTO:
KARIN ERLANDSSON

Lena har varit glutenintolerant länge. Då hon fick sin diagnos fanns bara riskakor. Jag blev glutenintolerant för snart tio år sedan, och bara på den tiden har produkterna utvecklats betydligt.

Konsistensen är det svåra att få till då man bakar glutenfritt, eftersom det är gluten i vanligt mjöl som binder ihop smeten. De glutenfria mjölnerna har ofta suspekta ingredienser och gör dessutom att kakorna endera gnisslar eller fastnar i gommen. Därför har jag i stället använt pofiber och fiberhusk i den här kakan. Det är ingredienser som hjälper glutenfria kakor och bröd att ta ihop bättre.

Både pofiber och fiber-

husk kan med fördel användas över huvudet taget då man bakar glutenfritt, de gör också till exempel bröd saftigare.

Kom ihåg smulorna!

Att ha celiaki är inte som att vara laktosintolerant. Får jag i mig gluten kan jag bli allvarligt sjuk, det räcker med minsta gnutta gluten för en reaktion. Därför får man inte bröa formen med vanliga skorpsmulor då man bakar glutenfritt. Kokosflingor fungerar bra. Se också till att smöret som används inte har kvarblivna brödsmulor i sig.

Kakreceptet kan användas som bas till andra fyllningar än de jag föreslår; päron och dumle. Se bara till att det du byter ut mot också är glutenfritt. Kakan är också god utan fyllning.

LENAS KAKA

- 200 g mjukt smör
- 3 dl socker
- 4 ägg
- 1 dl kakao
- 1 dl pofiber
- 0,5 dl fiberhusk
- 1 dl grädd
- 1 tsk bakpulver

OVANPÅ:

- 1 päron
- 10 dumlekarameller

Karins kyrkkaffe

är en serie recept och tips på goda bakverk som lämpar sig exempelvis för kaffestunden efter gudstjänsten. Läs mera recept på Karins blogg: lopporget.ratata.fi

- Sätt ugnen på 200 grader.

• **Smöra och bröa** en form med glutenfria skorpsmulor eller kokosflingor. Forman ska vara ungefär 20 cm i diameter. En pajform fungerar också bra.

- **Vispa smöret** och sockret.

• **Tillsätt äggen** och vispa smeten pösigt.

• **Tillsätt övriga** ingredienser och vispa så att allt blandas. Låt smeten stå och svälla en stund medan du skalar och grovhackar päronet och delar dumlekaramellerna på hälften.

- **Häll smeten** i formen.

• **Tryck ner** päronbitar och dumle jämnt fördelat i smeten.

- **Grädda** i nedre delen av ugnen cirka 35 minuter.

VÅGA FRÅGA

Om att stå på ett ben

ANN-SOFI STORBACKA är sjukhuspräst och svarar på läsarfrågor om tro och liv.

Några av mina bekanta är ibland frustrerade över att en del personer går till krogen/far ut och dansar på lördagskvällen och sedan besöker kyrkan /bönehuset på söndagen. De tycker att dessa människor borde bestämma sig för vilket ben de ska stå på och inte "vimsa" hit och dit. Jag brukar svara att livet inte nödvändigtvis är så svartvitt, men det tycks inte gå hem hos mina bekanta. Tror du – som jag – att mina bekanta är frustrerade för att de inte vet i vilket "fack" de ska stoppa de här människorna?

MITT FÖRSTA snabba svar på din fråga är i enlighet med dina förväntningar. Det är uppenbarligen för många obekvämt att ha att göra med människor som inte direkt kan placeras in på rätt plats på axeln "god kristen – värdslig icke-troende". Men jag kan inte låta bli att samtidigt vända mig till dig: Kan det vara så att också du störs av att umgås med människor som inte klarar av att se på världen lika nyanterat som du gör?

DET ÄR påfrestande med människor som tänker annorlunda, också om de i princip delar samma tro som jag har. Ändå är det en frustration som vi behöver lära oss att uthärda och leva med. Det är inte enbart behagligt att delta i stora allmänkyrkliga evenemang som Ungdomens kyrkodagar, Höstdagar eller Stiftsdagar. För att inte tala om ekumeniska samlingar av olika slag. Men det är viktigt att träna sig i att respektera andra synsätt.

Kristna av olika slag har lätt att i teorin bejaka bilden av kyrkan som Kristi kropp, som består av olika delar som alla behövs. Det är en helt annan sak att uppskatta olikheterna i praktiken. Det verkar vara svårt att känna igen det goda uppsätet hos varandra och se att uppriktiga kristna vara oense i många frågor.

DET ÄR alltför lätt att bedöma en annans tro på basen av handlingar eller livsstil. Många människor har upplevt sig bli utpekade och utslutna från religiösa sammanhang på för lösa grunder. Frågan om "vilket ben du vill stå på" är en fråga som i princip kan ställas både till en som lever i enlighet med traditionella väckelsekristna levnadsregler och till en som ibland går på dans och tar sig en öl på krogen.

Det är en annan sak om den frågan alltid behöver ställas och om det just är min uppgift att göra det. Var en människas innersta lojalitet finns kan inte en utomstående bedöma enbart utgående från yttre kriterier.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och redigerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "FRÅGA". Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN TOMAS VON MARTENS

Sanningen

Vad är sanning? utropade Pilatus när Jesus proklamerade att han kommit

för att vittna om sanningen (Joh.18:37-38). Pilatus var kanske historiens första postmoder-

nist och relativist. Om han nu någonsin yttrat de orden. Pilatus ord, liksom Jesus ord under deras möte, är möjligen en efterhandskonstruktion av Johannes.

Sant eller inte, replikerna av Jesus och Pilatus är ändå uttryck för sanningar. Men håller vi på så här blir det

inte mycket kvar av vare sig evangeliet eller av Jesus. Om ingenting är säkert och sant blir det svårt att tro. Vi kan inte tro utan någon form av inre föreställningar om vad som är sant eller inte sant. För att överleva kräver tron konkreta föreställningar som vi mentalt

kan hänga upp vår tro på. När en tidigare sanning som vi anammat på vår livsvandring ersätts av en ny, hamnar vår tro i kris, ända tills vi hittat någon form av nya inre föreställningar att hänga upp vår tro eller otro på. Eller så kan vi tycka att de tidigare föreställningarna

håller trots allt.

"Sanningen skall göra er fria." Det gör den, men lika ofta gör sanningen oss ofria. Sanningen verkar undfly oss hela tiden. Vår individuella sanning blir prövad och ibland funnen alltför lätt i mötet med nya ännu oprövade sanning-

ar. Vi behöver sanning, söker sanning och finner sanning. Vi är skapta för sanning och för att leva i sanning. Men sanningen låter sig inte ägas, manipuleras eller köpas och säljas. Pilatus fråga "vad är sanning?" är en fråga vi får leva och kämpa med hela livet.

DIAKONI. Varje ort har en Platta där man kan möta människorna. Bjud på en kopp kaffe och börja prata med dem. När man möter människor därute och ser deras behov visar det sig ganska snart hur man ska jobba inom församlingen.

I varje stad med torg finns problem

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Diakon **Inga Pagréus** har varit med sedan 1993 då S:ta Clara kyrka i Stockholm började rikta sig utåt och söka upp människor i nöd. Än i dag går församlingen till Plattan, alltså till Sergels torg, och till de prostituerade på Malmkillnadsgatan.

Men även om man bor på en ort som skapar utpräglade samlingsplatser för utslagna är det ingen orsak att luta sig tillbaka, anser Pagréus.

– Det finns problem i varje stad som har ett torg, säger hon. Vi började med att gå ut till människorna på torget. Vi bjöd på en kopp kaffe och talade med dem. Sedan har resten gett sig.

– Andra församlingar har tagit efter S:ta Clara. Och deras arbete ser helt annorlunda ut än vårt.

Förra veckan besökte Inga Pagréus Österbotten på inbjudan av bland andra diakoniarbetarna i norra svenska Österbotten. Hon talade om bönen och lekmännens plats i det diakonala arbetet. I S:ta Clara är både bönen

och lekmännens insats ovärderliga.

– Vi har ett omfattande arbete och skulle inte klara oss utan volontärerna, säger Pagréus. Vi har fantastiska människor som hjälper till.

Hon har aldrig upplevt några problem med tystnadsplikten då hon engagerat lekmän.

– Jag har aldrig känt att jag behövt lämna ut någon.

Det beror också på vad volontären gör. I S:ta Clara är deras uppdrag främst att finnas till i vaktmästeriet och på diakoniexpeditionen där de tar emot människor, samtalar och ber med dem. Volontärerna finns också i matutdelningen och i kafét. De är med på Plattan och på Malmkillnadsgatan, i själavården och förbönen.

Några större problem att få lekmän att ställa upp som volontärer har man inte i S:ta Clara.

– Det är lätt att få volontärer till matutdelningen till de hemlösa eller till Plattan. I vaktmästeriet eller på Plattan är alltid en handledare med.

Till arbetet på Malmkillnadsgatan och ungdomsarbetet är volontärerna

handplockade.

– De är känsliga områden. Alla vill ju vara med. Men även om de anser det själva är inte alla skickliggjorda att vara det. Många volontärer är själva träsiga. Då de som söker hjälp är sargade måste man kunna bemöta en sargad människa. Ifall volontären inte förstår hur sargad han eller hon är kan det skära sig.

Därför har man också inlett en volontärsutbildning.

– Vi vill att alla ska gå den för att lära sig hur vi tänker i S:ta Clara, vilka förhållningssätt, rättigheter och skyldigheter man har. Vi har också Alphakurser och en lärjungaskola.

Genom kurserna vill församlingen också lära känna volontärerna.

– Flera gånger har vi upplevt att män som inte är så bra för sargade kvinnor kommit in. Det är inte lätt för män heller då kvinnorna kan vara väldigt utmanande. På kurserna måste deltagarna prata och då lär vi känna dem och deras motiv.

Sedan 1979 har S:ta Clara också haft utbildning för förebedjare. Ungefär 25

INGA PAGRÉUS har varit diakon i S:ta Clara kyrka i Stockholm sedan 1990.

förebedjare utbildas åt gången.

– Vi märkte att vi måste utbilda dem eftersom vi har personlig förbön. Många vill be, speciellt de som är träsiga vill vara med och lägga händerna på folk. Det är inte alltid så lämpligt. En man med grava alkoholproblem kom till oss. Han blev frälst och tog bibelordet på allvar och lade händer på de sjuka. Många blev helade men han förstod inte att han inte ska lägga händerna på någon om han druckit. Är man berusad så möter man inte människor i nöd på ett bra sätt. Även om vi inte vill utesluta någon handplockar vi förebedjarna.

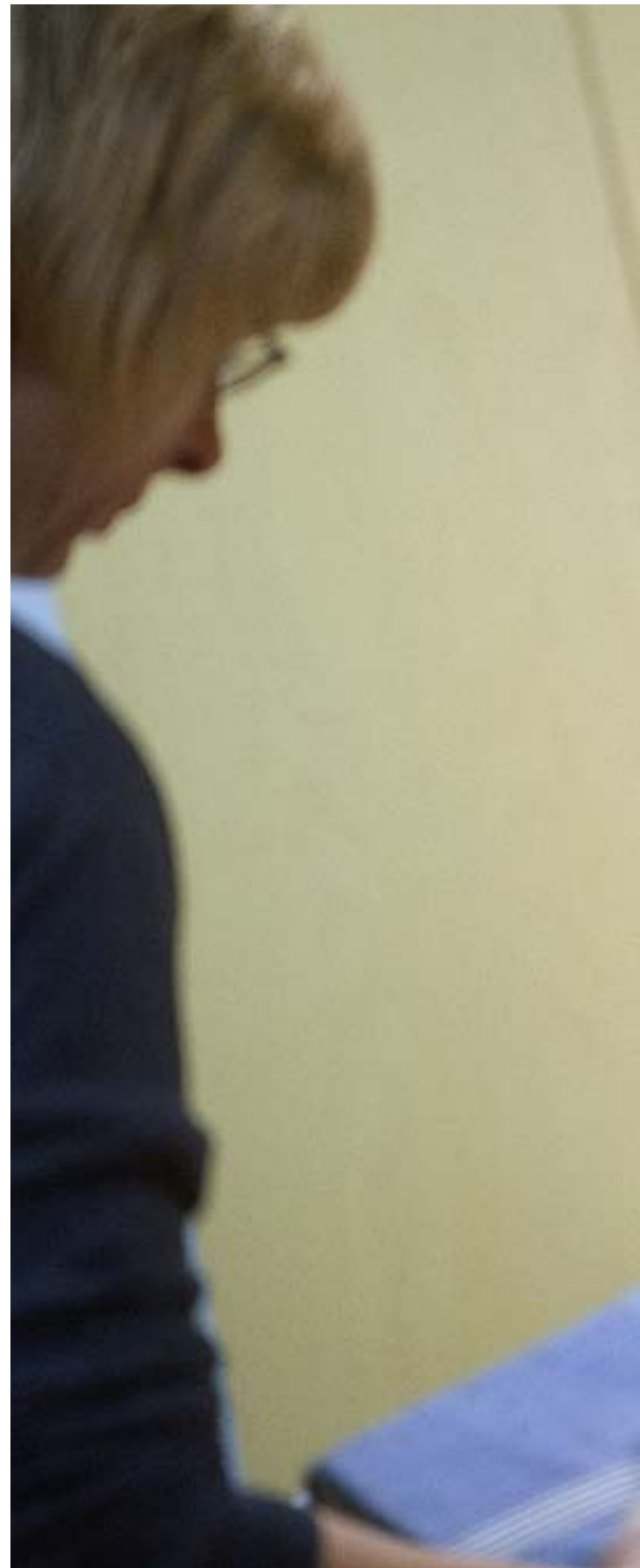
Människomötet viktigt

Pagéus säger att något av det viktigaste en lekman kan göra i diakonin är att möta en annan människa.

– De är många som besöker Klara kyrka. Man måste kunna bemöta trötta, hungriga och dem som har abstinens på ett fint sätt, utan att låta sig provoceras. Man måste vara lugn och visa respekt.

Många besökare är flyktingar och utlänningar som söker jobb.

– Därför är det jättebra med volontä-

rer som kan språk, säger Inga Pagréus. Alla volontärer är inte troende när de kommer.

– Det är inget krav att volontärerna är troende. Men de tränas i tron och många blir troende ganska raskt. Vi vill ju att de ska dras med i det inre livet och inte bara göra en hjälpinsats. De ingår i ett team och sitter med vid teamets bönestunder.

Det finns en uppgift för nästan alla.

– Många börjar i det lilla, med att hjälpa till i köket, sedan kommer de kanske in i vaktmästeriet eller på diakoniexpeditionen. De hämtar mat från fyrtio ställen varje morgon, leder eftermiddagsbönen, hjälper till i söndagsgudstjänsten.

Pagréus säger att det inte är något märkvärdigt de sysslar med i S:ta Clara.

– Allt är framsprunget ur enkla människors liv och en längtan efter att få följa Jesus. Gud har varit otroligt trofast mot oss.

En missionsstation

Själv kom Pagréus till Klara kyrka hösten 1990. Då besökte mellan 20 och 30

personer söndagens gudstjänst. I dag är det fyrahundra personer som fyller kyrkan.

– Det kommer en strid ström med hjälpbehövande. Klara kyrka är som en missionsstation.

De hjälpbehövande började komma efter 1993.

– 1993 samlades vi mycket till bön. Vi hade starka bönestunder och Gud använde enkla människor. Bönen var enkel och skedde i det fördolda. Men bönen var inte strukturerad.

Ett år senare kom en bibelskolelev från Korea till kyrkan. Redan första dagen sade hon de bad alldeles för lite i S:ta Clara. Hon föreslog att de skulle göra som i Korea där de bad två timmar varje dag, en timme på morgonen och en timme på eftermiddagen.

– Vi tänkte att hon är helt galen, säger Pagréus. Hon fattar inte hur mycket vi har att göra. Vi konfererade och tänkte faktiskt skicka hem henne. Men vi lät henne stanna, vi tänkte att vi kan ju sluta när hon åkt hem. **Carl-Erik Sahlberg** som var kyrkoherde då uppfattades som väldigt modig då han sa att vi

börjar nästa måndag. På måndag, svarade hon. Varför inte i morgon?

Så blev det. De fortsatte be strukturerat hela den sommaren.

– Vi förstod att det var en gåva från Gud. Han ser längre än vad vi gör. Han såg att många hjälpbehövande kommer att komma in här. Vi upplevde att något som vi inte vill missa bar oss.

I dag ber de varje morgon med bland andra personalen och eleverna i lärjungaskolan.

– Det är gott att få mötas i en timmes bön varje morgon. Vi delar mycket av våra personliga liv och det skapar en god stämning bland oss som arbetar tillsammans. Vår omsorg om varandra ökar. Bönen har blivit kittet som håller oss samman.

Ensamheten är stor

Bönerna har olika teman varje morgon. På måndag ber man för allmänna böneämnen och då får alla lyfta fram vad de vill. På tisdag ber man för världen, för Sverige och det egna sammanhanget. På onsdag är det personlig förbön, på torsdag bönemässa, där man också

”Bönen har blivit kittet som håller oss samman.”

ber för bönelappar som lämnats i kyrkan. Fredagens bön är fri.

På eftermiddagen varje dag ges tillfälle till personlig förbön i kyrkan.

– Då sitter en förebedjare i ett hörn av kyrkorummet och folk köar till förbönen. Vartannat hushåll i Stockholm är ensamhushåll, så ensamheten är stor. Ibland nämner ingen deras namn under en hel dag. Psykiska problem kan accelerera snabbt när man lever i ensamhet. Det är viktigt att man vet att det finns någon i kyrkan som kan lyssna och be för en.

Matutdelningen och arbetet på Plattan inleder de som deltar genom att ställa sig i en ring och be.

– Jag tror det betyder något för dem som står i matkön att se att vi välsignar maten. Det har inte hänt en gång att inte maten har räckt till. Jag tror bönen ger oss ett starkt beskydd.

Ibland frågar praktikanter som kommer till kyrkan vad bönen är för något.

– Då svarar jag att bönen är som ett AA-möte, fast lite bättre. Efter att de varit med på bönen säger de att du har rätt, det var bättre!

TATARERNA. Tatarerna har funnits i Finland i många generationer. När deras samfund grundades år 1925 blev Finland ett av de första länderna i Europa som i modern tid gav ett officiellt godkännande åt ett muslimskt samfund. Tatarerna i Finland har skapat en unik kultur, främst inom litteratur, teater och musik.

En okänd nationell minoritet

TEXT: TOMAS VON MARTENS

Tatariska soldater kom till Finland redan på 1500-talet och under den ryska tiden fanns det tatariska soldater med familjer stationerade på Sveaborg.

– Tatariska handelsmän flyttade från Ryssland till Finland för mer än hundra år sedan. De väckte misstänksamhet genom sin muslimska tro och sitt avvikande utseende.

Det här berättar fil.dr **Sabira Ståhlberg** som föddes i en tatarisk-finlandsvensk familj i Finland.

– I dag lyfts tatarerna gärna fram som exempel på framgångsrik integrering av invandrare i Finland. De utgör ungefär tusen personer och är huvudsakligen bosatta i Helsingforsstrakten och Tammerfors.

Sabira Ståhlberg har forskat i minoriteter och mångkulturella samhällen bland annat i Kina, Ryssland, Sibirien, Centralasien och östra Europa.

Den växande ekonomin på 1880- och 1890-talen lockade tatarerna till Finland.

– Tatarerna verkade i början som gårdfarihandlare men etablerade sig snart som försäljare av tyger, mattor och pälsar på olika orter i Finland, säger Ståhlberg.

Hennes farfar **Hasan Kanykoff** anställde unga män som cyklade runt i Karelen som gårdfarihandlare, innan han blev päls-handlare och -fabrikör i Tammerfors och Helsingfors.

– En del av tatarerna är verksamma inom handel, men i dag arbetar de inom alla branscher. Tatarerna är välutbildade, minst tvåspråkiga och välintegrerade i samhället. De har valt att inte framhäva sin etnicitet, sitt språk eller sin religion, islam, säger Ståhlberg.

Tatariska kulturella, sociala och religiösa aktiviteter sker exklusivt inom den egna gruppen. För en utomstående är det svårt att komma in i den tatariska gruppen.

– Mellan åren 1925 och 1975 ingicks en tredjedel av äktenskapen mellan tatarer och icke-tatarer. De konservativa äldre generationerna såg inte positivt på blandäktenskap och många tatariska föräldrar vill fortfarande att deras barn gifter sig med tatarer.

I dag är det inte lätt att hitta en tatarisk partner i Finland, för alla är mer eller mindre släkt med varann.

SABIRA STÅHLBERG har doktorerat i Centralasienforskning i Tyskland. Förutom vetenskapliga verk skriver hon skönlitteratur.
FOTO: ANNETTE STÅHLBERG

– Många tatarer har förblivit ogifta för att de inte hittat en partner ur gruppen. Patriarkaliska strukturer har först på sistone börjat luckras upp och den sociala kontrollen är stark. Efter 1991 förekommer giftermål mellan kvinnor från Tatarstan och finländska tatarer.

Finländare som är gifta eller sambor med tatarer är fortfarande inte välkomna till tatarernas fester och träffar.

– Tatarerna har ingen klar strategi för integrering av barn från blandäktenskap. Unga tatarer bildar allt oftare familj utanför gruppen och förkastar de konservativa värderingarna.

Språk, kultur och religion

Språket är den viktigaste etniska markören för de finländska tatarerna. Den som inte talar tatariska har svårt att hävda en tatarisk identitet, även om ena eller båda föräldrarna är tatarer.

– Som forskare i östra Europa och Asien har jag stor nytta av min tatariska bakgrund. Den öppnar dörrar och hjärtan på ett sätt som en finländsk bakgrund inte kan göra, säger Ståhlberg.

För den första generationen tatarer i Finland var religionen viktig.

– Tatarerna i Finland har alltid uppfattat sig som liberala, moderata muslimer och visar ringa förståelse för fundamentalism. De avgränsar sig tydligt från övriga, senare invandrade, icke-tatariska muslimer.

Landets första och länge enda muslimska församling, som grundades 1925 i Helsingfors, var fram till 1990-talet öppen för alla muslimer och är det i princip fortfarande.

– Baschkirer, kazaker, uzbekier, kaukasier, turkar och pakistanier har deltagit i böner i moskén, säger Ståhlberg. Islam-huset på Fredriksgatan i Hel-

singfors byggdes 1961 med stöd från Pakistan, Turkiet och Marocko.

– Religionen förlorar numera, liksom för många finländare, i betydelse. De finländska tatarerna upplever också att de inte har mycket gemensamt med senare invandrade muslimer som kommer från andra kulturer.

Flera tatarer förknippas i dag islam med traditioner och en del fastar under Ramadan.

– Tatarerna har alltid köpt kött i vanliga butiker och frågan om rätten att slakta djur enligt muslimsk lag har därför inte uppfattats som viktig för tatarerna.

Också utomlands är tatarerna flexibla och följer inte strikt islams bud. När Sabira Ståhlberg besökte byn Ak-tuk söder om Volga i Ryssland, där de finländska tatarerna har sina rötter, fanns svinkött och vodka på menyn.

Efter Sovjetunionens fall svepte en våg av nationalism från Tatarstan genom diasporan, men mottagandet i Finland var svalt.

– De finländska tatarerna uppfattar sig själva som personer med två identiteter, tatarisk och finländsk.

De finns eller har funnits tatariska kultur- och intresseföreningar eller grupper, bland annat sportklubb, sångkör, rockband och teatergrupper.

– Tatarerna har i Finland skapat en unik kultur, främst gällande litteratur, teater och musik. Under de senaste seklet har flera tidskrifter och hundratals skönlitterära och populärvetenskapliga verk utgetts på tatariska.

Under 1990-talet har tatarerna återfunnit sina rötter och upprätthåller livliga kontakter med andra tatarer, främst i Kazan.

Hårt klimat på 1930-talet

Tatarernas status i Finland var oklar ända fram till 1925 och det var inte säkert att de skulle få stanna i landet.

– Bakom det faktum att Finland accepterade det tatariska samfundet stod min farfar och hans kusin, som lobbade effektivt med hjälp av några inflytelserika finländare.

Det finländska samhället var redan då på det stora hela främlingsfientligt. Men tatarerna kunde och ville inte återvända till Ryssland där de diskriminerades. Politiska argument övertygade beslutsfattarna och tatarerna fick medborgarskap och erkännande.

Attityderna mot minoriteter skärptes

ytterligare i det finländska samhället under 1930-talet. Många tatarer emigrerade till Turkiet eller planerade att flytta dit.

– Bland dem fanns även min farfar Hasan Kanykoff, vars hus och pälsfabrik i Träskända brändes ned av finska nationalister.

Sabira Ståhlbergs farfar beslöt ändå att ge Finland en chans till och stannade kvar.

– Affäerna gick bra och i Helsingfors stod tatariska matt-, tyg- och pälsaffärer tätt i området kring Fredriks- och Albertsgatan. Tatarerna valde en ny strategi och gjorde sig osynliga i det bistra samhällsklimatet.

Ståhlberg tycker att tatarerna fortsätter att vara osynliga i det finländska samhället. Tystnaden kring tatarerna är kompakt och deras finländska historia är okänd.

– Den finska staten kunde erbjuda stöd och hjälp på många plan, exempelvis understöd till språkundervisning och kulturverksamhet, skydd mot diskriminering och mobbning och fler möjligheter att påverka landets minoritetspolitik.

Tatarerna står i dag globalt inför många utmaningar. Den största och svåraste utmaningen är att inkludera de tatarer som inte talar tatariska i tatarminoriteten.

– Om språket försvinner som etnisk markör förändras gruppens konsistens, självbild och traditioner. En annan utmaning är religionen. Tatarerna är allmänt sekulariserade och vill inte förknippas med övriga muslimer, men islam är en del av traditionen.

I det finländska samhället, där andra former av islam dominerar och islamofobi är utbredd, måste tatarerna finna en ny plats.

– Ytterligare en utmaning är skapandet av en modern tatarisk identitet. Tatariska barn och ungdomar behöver en uppdaterad modell för att få vara både finländare och tatar i det mångkulturella samhället Finland redan utvecklats till.

Sabira Ståhlberg har tidigare skrivit romanen *Molvandrareri* vilken hon berättar om hur de tatariska barnen upplevde Finland kring sekelskiftet. Hennes kokbok *Sultanens auberginer* innehåller bland annat tatariska historier och recept. I dagarna utkom hennes bok *K.E. Ståhlberg – Fotograf, filmskapare och entreprenör*.

IRHAN OCH Kamill Nisametdin i mattaffären Imperial-Matto på Fredriksgatan 41 i Helsingfors. De är tredje och fjärde generationens matthandlare. Kamill är Irhans yngsta son av tre och går ännu i skolan men hjälper till i affären då och då på Fredriksgatan. Det finns i dag två mattaffärer och en pälsaffär på Fredriksgatan som ägs av tatarer. I hela Helsingfors finns det kanske närmare tio tatariska affärer. Irhan Nisametdin gör inköpsresor fyra gånger per år till länder som Iran, Pakistan, Indien och Afghanistan. FOTO: CHANETTE HÄRUS

HASAN KANYKOFF i sin affär i Helsingfors år 1930. Kanykoffs hus och pälsfabrik i Träskända brändes ned av finländska nationalisterna på 30-talet. FOTO: PRIVAT

PÄRÄMÄTS är en traditionell tatarisk pirog som vanligtvis innehåller malet kött och steks i smör. Den serveras med ättiksgurka och yoghurt eller med smält smör. Det finns också potatispärämäts och modernare varianter med bl.a. potatis och svamp. FOTO: SABIRA STÅHLBERG

FINLÄNSKA TATARERS HÄRSTAMNING

- **Tatarerna** i Finland härstammar från några byar söder om Nizjnij Novgorod i Ryssland. Deras förfäder kom från Tiumen i Sibirien till Volgaområdet på 1600-talet.
 - **Det finns** många olika tatariska folk och de flesta bor i dag i Ryssland. Namnet "tatar" användes under medeltiden för ett folk som bodde bakom Bajkalsjön. De var mongolernas förtrupper vid invasionen västerut och de bosatte sig kring Volga på 1200-talet.
 - **Från 1500-talet** kallade ryssarna alla turkspråkiga folk i det ryska riket för tatarer.
- TEXT: SABIRA STÅHLBERG

KOMMENTAR

TOMAS VON MARTENS

Tatarerna värnar om sin integritet

FÖR UNGEFÄR ETT ÅR sedan arrangerades ett seminarium om religionsdialog på Heureka i Van-

da. En i panelen var tataren, företagaren och musikern Deniz Bedretdin. Då föddes för första gången tanken på att göra en artikel om tatarerna.

När jag upptäckte Sabira Ståhlberg och hennes forskning om tatarernas historia föll det sig naturligt att kontakta henne. Som både finlandssvensk och tatar har Ståhlberg kontaktat till Irhan Nisametdin för bilden ovan från mattaffären.

Intressant är att Finland är ett av de första länderna i Europa som gett ett muslimskt samfund officiell status. Det blir litet av en pa-

radox när vi samtidigt är medvetna om att Finland är känt för sin främlingsfientlighet.

Tatarernas osynlighet är kanske delvis en följd av att de inte är pigga på att ställa krav på det omgivande samhället. Till överlevnadsstrategierna hör en viss försiktighet i kontakterna med det omgivande samhället. Något som historien lärt dem.

Som Sabira Ståhlberg berättar i artikeln här invid så finns det säkert en hel del som kunde göras för att trygga den tatariska minoritetens överlevnad. Kanske ett uppdrag för finlands-svenska politiker att ta sig an? Som minoritet har vi säkert en större förståelse för tatarernas problematik och utmaningar än många andra. Men givetvis är det ett ansvar som rör oss alla, hela samhället, oberoende av om vi tillhör en minoritet eller inte.

ELLIPS

Gud är inte kristen!

Den katolske teologi-professorn **Werner Jeanrond** var en av festtälarna vid

stiftsdagarna. "Gud är inte kristen!", sa han under sitt tal och fortsatte med "Gud är inte lutheran, inte katolik, inte ortodox, inte baptist ..." och "kyrkan måste lyssna också till agnostiker och till ateister".

Biskop **Desmond Tutu** har gett ut en bok med titeln: *God Is Not a Christian: And other provocations*. Biskop Tutu skriver i sin bok att vi i ödmjukhet och glädje ska inse att det gudomliga transcenderar alla våra partikulära kategorier. När vi läser religiösa klassiker från andra religioner finner vi en stor överensstämmelse i sätten att be och meditera. Gud har genom sin Ande existerat och varit verksam långt innan det fanns kristna. Enligt Tutu utesluter inte detta att vi ser kristendomen som unik och Kristus som världens frälzare. Men många av oss behöver kanske fördjupa och bredda vår syn på Gud, tror biskop Tutu.

Biskop **Åke Bonnier** från Skara stift i Sverige skrev en blogg för några år sedan med titeln *Gud är inte kristen!* I den skrev han att vi inte kan skilja den kristna guden från den muslimska eller judiska. Till och med många hinduer talar om en enda Gud, skriver Bonnier. Det finns bara en Gud.

Samtidigt säger han sig förstå att många ser kristendomen som den enda sanna bilden av Gud. Han möter oss på ett unikt sätt i en historisk person, som genom sin person, sitt liv, sin död och sin uppståndelse vill visa oss hurdan Gud är. Också Bonnier betonar att Gud är större än alla våra försök att beskriva honom.

■ TOMAS VON MARTENS

En bok från hjärtat, inte från huvudet

MINNEN. Kjell Lindblad har skrivit en roman som är "nästan sann". Det är en berättelse om en trygg barndom i skuggan av moderns ångest, om en krävande Gud, om alkoholism och längtan. Det är också en berättelse om att vara lillebror.

TEXT: **SOFIA TORVALDS** FOTO: **CHANETTE HÄRUS**

– Det här är en bok jag burit på länge. Tillslut började den skriva sig av sig själv. Den kunde inte ha blivit en annan bok än den blev.

Vi träffas på ett kafé i Helsingfors, **Kjell Lindblad** dricker te. Han har tagit bussen från Lovisa: sedan några år tillbaka bor han i författarhemmet Villa Biaudet.

Men det är Helsingfors som är hans stad. Hur kommer det sig att vi minns det vi minns? frågar sig Lindblad och tecknar på bokens första sidor fram en scen från ett vintrigt Helsingfors i slutet av 50-talet. Han och mellanbror ska se tecknade filmer på Corona, men Corona visar inte längre tecknade filmer för barn. Med gråten i halsen följer han sin bror upp för trappan. När de kommer ut märker de att en snöstorm brutit ut.

– Min pappa var en ivrig amatörfotograf så hela min barndom finns i tio fotoalbum. När jag var barn älskade jag att bläddra i dem. Mina minnen är som fotografier. Fram till 60-talet är de i svartvitt och sedan går de i färg. Jag vet inte hur mina minnen skulle vara om pappa inte hade fotograferat, men det får vi aldrig reda på. När man ser en bild dyker en historia upp.

Pappa, det var **Boris Lindblad**, redaktör för Församlingsbladet och en av dem som var med när Församlingsbladet blev Kyrkpressen år 1970. I Lindblads bok är han en vänlig, lite hjälplös man. Det nav familjen cirklar kring är modern som tidvis dras in i ett så kompakt och ångestfyllt mörker att både barn och man står maktlösa.

– Inte skulle jag ha kunnat skriva en sådan här bok om mina föräldrar var i livet. Det är en bok man skriver när de är i jorden. Jag förstår min mamma. Hon hörde till den olyckliga generationen som blev hemmafruar. Hon gifte sig och gav upp sitt jobb fast hon kanske haft mycket att ge på annat håll. Kan man trivas i hemmafrurollen? Det finns sådana som gör det, men för min mamma gick det inte bra.

Alkohol och eufori

Kjell Lindblad växte upp i ett hem med varmt troende föräldrar. Han blev, som han själv säger, "indoktrinerad" med söndagsskola.

– Jag hade tio i religion under hela folkskolan. Och det var ju roliga historier: Josef och hans elva bröder, Potifar ... Det var spännande. I söndagsskolan i Mejlans hade vår lärarinna en liten sandlåda där hon flyttade omkring Jesusfigurer i papp. Det var fungerande och gripande. Jag minns doften av den där sanden. Det var mycket som var bra med en sådan uppväxt: tryggheten och aftonbönen.

Motreaktionen kom i tonåren. I 15-årsåldern började han festa tillsammans med klassens tuffa gäng, föräldrarna stod handfallna. De var så gott som nyktra, för dem var supande synd.

– Jag borde ha fått möta en vuxen som hade kunnat prata med mig och det kunde inte min pappa. Jag hade problem i skolan och tyckte att det var ett elände, men när jag var lite full glömd jag allt. Det var en fantastisk kän-

FÖRFATTAREN

KJELL Lindblad är nykter alkoholist sedan nästan 23 år tillbaka.

– Jag känner mig trygg. Jag hittar inte längre orsaker att dricka. Förr hittade jag hur många som helst.

Snart klingar julradion igen

RADIO. För fjärde året i rad kan man lyssna på julmusik på svenska över internet. Det är kanalen julradion.fi som återigen slår upp sina dörrar den första december vid midnatt.

Hedvig Långbacka vid Kyrkostyrelsen är ansvarig musikredaktör för kanalen.

– Julradion har blivit väldigt populär både på finska och svenska. Det här är en

fin sak som genererat nästan bara glädje, berättar Långbacka.

Hon säger att många glädder sig över mångfalden av finlandssvensk och skandinavisk julmusik.

Årets upplaga av julradion består av en redigerad spellista från tidigare år.

– Vi har plockat bort en del och satt till annat nytt. Musiken plockar vi från al-

OLLI AIMOLA och Hedvig Långbacka väljer ut musik till julradion.

la möjliga genrer. Det är allt från körmusik till heavy metal, med tonvikt på det finlandssvenska och svenska. I någon mån spelar vi också skandinavisk och europeisk musik.

Nytt för i år är den information som Långbacka

varje dag kommer att publicera på kanalens Facebooksida om någon av de cirka 200 julmelodier som spelas.

– Där får alla som vill kommentera och ge tips på goda inspelningar eller berättelser om goda minnen.

Teamet bakom den finska julradion heter Toivontuotajat. Den svenskspråkiga julradion är en del av deras

kanalfamilj, som består av flera julmusikkanaler inklusive den finskspråkiga som sänds i etern.

– På X-mas-kanalen spelas företrädesvis engelsk och amerikansk musik. Det finns också en kanal för tyngre julmusik, heavykanalen "rouhe-radio".

Julradion hittar du på adressen julradion.fi.

■ CHRISTA MICKELSSON

”Själv kallar jag mig fortfarande sökare, även om jag inte tror att jag någonsin kommer att finna något.”

Kjell Lindblad

la, det var en eufori. Jag tror inte att alla människor reagerar på samma sätt på alkohol.

I romanen – som heter 8.2. efter den äldsta broderns dödsdatum – skriver Lindblad öppet om sina tillkortakommanden och om sin alkoholism.

– Det är självrannsakan. Jag skriver om sådant de flesta människor varit med om. Jag utgår från att det som är viktigt för mig är viktigt också för andra.

Nykter i 23 år

Han skriver om hur han långsamt drogs in i en livsstil där alla problem kunde fixas med hjälp av alkohol.

– Jag gjorde så mycket dumheter när jag drack. Allt var tillåtet, jag släckte alla lampor i hjärnan. Jag kunde inte se mig själv i spegeln nästa dag. Jag kunde inte fatta det: Jag är ju inte en sådan människa. Ändå var jag en sådan människa.

Nu har han varit nykter en dag i sänder i snart 23 år. Han blev nykter med hjälp av AA.

– Där nämns ordet Gud många gånger, och det är en svår nöt för många att knäcka, också för mig. Men där finns min församling.

– Själv kallar jag mig fortfarande sökare, även om jag inte tror att jag någonsin kommer att finna något. Skulle jag höra någonstans skulle det säkert vara till kväkarnas samfund. Där har de ingen präst som predikar och säger hur du ska tro. Jag har någon gång deltagit i deras andakt och där får man sitta tyst och stilla. Det passar mig bra.

Kejsarens tro avgjorde kristendomens seger

HISTORIA

När världen blev kristen. 312–394.

Författare: Paul Veyne.
Förlag: Daidalos 2013.

År 312 hände något som på långt sikt skulle förändra världen. Den romerska kejsaren Konstantin konverterade till kristendomen. Orsaken var en dröm som kejsaren hade, med budskapet ”I detta tecken skall du segra”. Bara några år tidigare hade den kristna kyrkan fått utstå en av de två värsta förföljelserna i sin historia. År 311 hade en annan av de fyra kejsare som delade rikets styre motvilligt avbrutit förföljelserna. En lag om tolerans hade införts eftersom man märkte att de kristna som avsvor sig sin tro för att rädda sina liv inte återgick till hedendomen. Följden blev att det uppstod ett tomrum i samhällets religiösa struktur och det var något som bekymrade kejsarna mycket.

En av världens främsta experter på romersk historia Paul Veyne analyserar i sin bok *När världen blev kristen* den historiska perioden mellan Konstantins omvändelse år 312 och fram till år 394 då kristendomen blev statsreligion i romarriket.

Ofta har det sagts att Konstantins omvändelse endast var en politisk nödvändighet och att kristendomen blev en statsreligion för att inte romarriket skulle splittras. Men det var inte alls fallet, enligt Veyne. Konstantins omvändelse var uppriktig och detta har

EN BYST av den romerska kejsaren Konstantin. FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

PAUL VEYNES bok (186 sidor) är en relativt lättillgänglig och personlig historik.

många historiker haft svårt att smälta. Kristnandet av antikens värld var en revolution som sattes igång av en individ, Konstantin, och hans bevekelsegrunder var uteslutande religiösa, menar Veyne. Kristnandet var inte på något vis nödvändigt, oundvikligt eller oåterkalleligt.

När hedendomen blev förbjuden ättio år efter Konstantins omvändelse, skedde det utan några som helst förföljelser av hedniska religioner. På 300-talet hade nästan alla kejsare blivit kristna och på 500-talet befolkades kejsardömet nästan uteslutande av kristna.

Kejsaren själv såg sin roll som central i värvet att säkerställa mänsklighetens frälsning, skriver Veyne. Efter sin omvändelse visade Konstantin hedningarna stor tolerans och försökte på inget vis tvinga på dem eller kejsardömet sin personliga tro. En orsak var det kompakta motståndet från de hedniska traditionerna. Konstantin tvingades stänga alla nitiska kristna som själva var beredda att ta itu med de hedniska ceremonierna och templen.

Hedendom och kristendom levde tydligen länge sida vid sida utan alltför stora problem. Men kristendomen blev med tiden statspolitik, allt mer enväldig och maktfullkomlig. Antisemitismen grodde och hedniska seder rensades stegvis ut ur kejsarriket.

Det finns inget självklart över kristendomens seger och Veyne både beskriver och problematiserar det på ett mycket personligt och intresseväckande sätt.

■ TOMAS VON MARTENS

Motkraft till hårda värderingar

PRIS. Kristian Lundberg får bibelpris för sitt sätt att använda bibliska texter om hopp och förtvivlan.

Den svenska författaren Kristian Lundberg har förra veckan tilldelats Svenska Bibelsällskapets bibelpris 2013. Lundberg har konsekvent återkommit till bibliska texter som litterär fond i sitt författarskap, både i prosa och lyrik. I *En hem-*

stad, som publicerades i våras, finns bl.a. Psaltaren och Jobs bok närvarande både i direkta citat och i parafrastrer.

Det bibliska språket filtrerat genom Lundbergs prosa blir en slags motkraft till den samhälleliga utvecklingen och till de hårda värderingar som råder i det Sverige som omringar författaren. Lundberg frågar sig uppre-

KRISTIAN LUNDBERG blir den tionde bibelpristagaren. FOTO: CAROLINE ANDERSSON.

pade gånger vad det innebär att vara människa. Hur ska man leva? De tidlösa kristna värderingarna lyfts i hans författarskap fram som vägvisare i en tid som hotar bli allt mer människovidrig.

Lundberg har också en blick på hur andra författare tillägnar sig och bygger ut bibeltexter. I sitt förord till Lukas Moodyssons bok *Mellan sexton och tjugo-*

sex (2001) skriver han uppskattande att ”[h]är möter vi bibeltexten inte som slutet periodiskt system, utan som ett levande språk, skjutet in i samtiden, som levande skott på ett dött träd”. Detsamma kunde med fördel sägas om Lundbergs eget författarskap.

Bibelpriskommitténs motivering för sitt val lyder så här: ”Kristian Lundberg skildrar

självutlämnande människors utsatthet i vårt samhälle med poetisk kraft och precision och använder bibliska texter om hopp och förtvivlan som en klangbotten.” Priset delas ut sedan 2004. Författare som tidigare mottagit priset är bl.a. Kerstin Ekman och Ylva Eggehorn.

■ MATHIAS ROSENLUND

Sunds Trädgårdscenter
- utflyktsmål i juletider!

Kom och upplev
stämning,
doft och smak
i Jakobsfad!

Julgåvor och
inredning

Julblommor och
-planteringar i
fusen!al!

Sunds Trädgård
Svedenvägen 66, Jakobstad
06-781 3200 • info@sunds.fi

www.sunds.fi

Följ oss på Facebook!

FASADEN ÄR
anspråklös,
men inne
gömmar sig
oväntade
skatter.
FOTO: WIKIMEDIA

Fungerar magen?

Får du tillräckligt med fibrer?

Kanske inte, för vi får i medeltal endast ca. 60% av vårt dagliga behov från kosten. Den västerländska kosten och "karppandet" (lågkolhydratdiet) begränsar ofta ett tillräckligt fiberintag.

Linum Plus:

- Fiber från fem olika, naturliga källor: linfrö, psylliumfröskal, havtorns-, hjortron- och blåbärskross.
- Viktiga omega-3-fettsyror
- Rikligt med protein av hög kvalitet
- Utmärkt i samband med LCHF-diet, kolhydratsnål

Lätt att använda

Blanda 1 matsked Linum Plus i t.ex. yoghurt, saftsoppa.

Mer information:

www.valioravinto.fi/linum-plus

I hälsokostaffärer och på apotek.

Apotekare Bertil Pomoell grundade Valioravinto år 1960 för att befrämja hälsa och välbefinnande med naturliga ämnen. Valioravinto är fortsättningsvis ett familjeföretag som utvecklar, tillverkar och säljer naturprodukter av hög kvalitet.

www.valioravinto.fi

Bland bönder och vinklasar

KYRKSERIE. Santa Costanza var ett gravmonument som blev kyrka. Och vilken vacker kyrka, med utsmyckningar som säger något både om skönheten i vår värld och om saligheten i den kommande.

TEXT: HEDVIG LÅNGBACKA

I halvdagern i Santa Costanza lilla kyrka får man lätt nackspärr! I valvbågarna i taket och på väggarna är det alldeles fullt av mosaiker. Färggranna, glada, med blomstergirlander, vinrankor och fåglar och scener från lantbruket – där vandrar två oxar med en jättelast vindruvor hem från fälten, där står en bonde med lien över axeln, där trampar tre runda och glada herrar druvor i en tunna.

Utsmyckningen är vacker och den stämmer betraktaren ljus till sinnet. För mig tog det ett bra tag att märka något smått överraskande – bland blomster, palmblad och vinklasar hittade jag inte ett enda kors, inte en enda duva eller fisk, inte ett enda lamm. Ingen påfågel heller, trots att den var en vanlig symbol för Kristus under tidig medeltid. Ingen av de "urkristna" symboler vi vant oss vid att se finns här på de äldsta mosaikerna.

Sena symboler

Visst, i koret hittar vi mosaiker som dels visar Jesus stående med höjd välsignande hand mellan Paulus och Pet-

rus och dels visar honom som Pantokrator, världshärskaren, som ger himmelrikets nycklar åt Petrus. Men de är av betydligt senare datum; för övrigt är de lysande dekorationerna, också golv-

"Det finns andra rundkyrkor bevarade från samma tid, men i mina ögon är Santa Costanza den vackraste."

Hedvig Långbacka

mosaikerna, förvånansvärt världsiga.

Och ändå byggdes den här 300-talskyrkan under kristen tid, på uppdrag av synnerligen kristna personer – från början var kyrkan ett mausoleum, ett gravmonument över kejsar Konstantins dottrar **Costantia** och **Helena**.

Så var det under de första kristna seklerna – mycket av den kristna bildsymbolik som vi har lärt oss att uppfatta som just "urgammal" uppstod inte på Jesu tid, eller ens på apostlarnas tid, utan under de kommande seklen. Därför har den här i ordets ursprungliga mening förtjusande kyrka utsmyckningar som mera leder tankarna till Bacchus och den gamla tidens gudaföreställningar. Detta då jämsides med den kristna berättelsen.

Vackraste rundkyrkan

Santa Costanza ligger en bra bit från Roms gamla centrum, på Via Nomentana.

Här fanns katakomber, underjordiska gravkammrar, som hyste kvarlevorna av främst judiska och kristna. De byggdes senare på med kyrkor och mausoleer. När det kejsarliga mausoleet år 354 vidges till kyrka, helgades det åt en nunna med samma namn som en av kejsardöttrarna, den heliga **Costanza**. Strax invid Santa Costanza finns en annan 300-talskyrka, Sant' Agnese fuori le mura, också den väl värd ett besök.

Till formen är Costanza en rundkyrka, vilket ger den en alldeles speciell charm. Det finns andra rundkyrkor bevarade från samma tid, men i mina ögon är Santa Costanza den vackraste – och jag är inte den enda som tycker så, kyrkan lär vara mycket populär som bröllopskyrka. Inne i kyrkan går en pelarrad i cirkel kring altaret i mitten, det är ljusst, glatt och välkommande.

I och för sig påminner den runda formen om byggnadens ursprung. Under romarrikets tid byggdes de flesta rika och förnäma personers gravmonument just i rund form.

Lite dystert kunde man ju tänka, en kyrka som varit gravkammare, men varför det, egentligen? Enligt kristen tro är ju döden och begravningen porten till det nya livet. Så egentligen är det inget underligt med att en före detta gravkammare smyckas med ljusa och glada livliga bilder, av både skönheten i den synliga världen och av saligheten i den kommande.

TAKMÅLNINGARNA OCH formen – Santa Costanza är en rundkyrka – fascinerar vår kyrkbongare. FOTO: WIKIMEDIA

Allkristen Bokhandel

hittar du i

Karleby, Packhusgatan 9,
Tel. 020 785 6690

Jakobstad, Rådhusgatan 5
Tel. 020 785 6696

Vasa, Fredsgatan 20,
Tel. 020 785 6699

Att leva helhjärtat inspiration
från Franciscus av Assisi

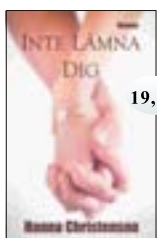

29,50€

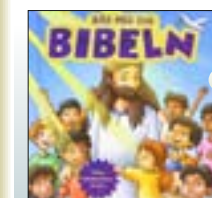
En roman av
Hanna Christenson:
Inte lämna dig

9,50€

19,90€

Bär med dig
Bibeln
19,90€

Munken &
Kulan
Barnens favorit!

12€

Välkommen in!

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris 8.54)

Fre 29.11 Anders Lindström, Ekenäs
Lö 30.11 8.53 Familjeandakt. Gunborg Lindqvist, Esbo. **Må** 2.12 Maria Repo-Rostedt, Helsingfors **Ti** 3.12 Barbro Näse, Karis (repris från 6.4.2011) **Ons** 4.12 Nina Österholm, Helsingfors **To** 5.12 Anders Lindström, Ekenäs.

VEGA

Aftonandakt kl. 19.15

Fre 29.11 Tua Sandell, Helsingfors **Lö** 30.11 17.58 Ett ord inför helgen, Kronoby kyrka. **Sö** 1.12 Lars-Erik Björkstrand, Jakobstad **Må** 2.12 Catarina Olin, Sundom **Ti** 3.12 Eva Kleman, Helsingfors **Ons** 4.12 Mikael Lidman, Nykarleby **To** 5.12 Bibelstudium över första Johannesbrevet med Stig-Olof Fernström.

VEGA

Gudstjänst kl. 13.03

Sö 1.12 Festgudstjänst med stora och små med Kronoby församling. Predikant: Markus Ventin. Liturg: Daniel Norrback. Kantor: Maria Ellfolk-Lasén. Sång: Kronoby kyrkokör och barnkör.

VEGA

HIMLALIV

Att slakta sin kompis

Mats Björklund sväljer en extra gång när han skickar vissa kossor till slakt. Det är inte lätt att mista en god arbetskompis. Men just för att de ska slaktas är han också skyldig att ta hand om dem så bra han kan. Yle Fem sö 1.12 kl. 20.30, repris ti 3.12 kl. 16.55.

I sorgens ögonblick, står vi till Er tjänst

BEGRAVNINGSTJÄNST
Kalmari

Torgvägen 1, 02400 Kyrkslätt

tel: 010 2194550 eller Bodil Kalmari 050 4084460

info@hautauspalvelukalmari.fi www.hautauspalvelukalmari.fi

Prepkurs inför äktenskap på Merilä lägergård, Jakobstad 10-12.1.2014.

För par i vigselntankar och nyvilda par

Medv. Vivian & Boris Salo, Tanja & Mathias Forsblom, Sara & Torbjörn Sandell m.fl.

Anm: jsv@evl.fi före 15.12.

Mera info: www.pedersoreprosteri.fi

http://sanktjohannes.info
 1.12 kl 11.00 gudstjänst i Biblion. Gröt, dubbelföredrag.

DOMKAPITLET

VÄNLIGEN NOTERA: Domkapitlet i Borgå stift håller stängt 23.12.2013-3.1.2014.

Stiftsdekanstjänsten vid domkapitlet i Borgå stift har inom utsatt ansökningstid sökt av tf. kyrkoherden i Sibbo svenska församling Magnus Riska och församlingspastorn i Kyrksläotts svenska församling Monica Heikel-Nyberg.

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Är första årets studerande på Arcada i Helsingfors och söker hyresbostad (1a eller 2a) fr.o.m.1.2.2014- Jobbar på flygfältet vid sidan av studierna. Ring 0400-703312 Mindy Roos

Studerande och arbetande kvinna från Helsingfors söker en förmånlig etta i Helsingfors centrum.
 Tel: 0405704976

Önskas hyra. Nybliven pensionär (socioonom) fr Åland söker boende i Helsingfors regionen el. Ekenäs. Tel. 0505483318

25-årig, rökfri, studerande ung man önskar hyra etta i centrala Vasa fr.o.m Januari 2014.

Tel: 044-2840417
 E-mail: jonas.furu@novia.fi

Stud. par söker 2-3 rums lägenhet i Helsingfors. Åger dvärgtax. tel. 0405823234

Önskas hyra lägenhet i centrala Vasa. Jag är en 26 årig teologistuderande som söker billig etta eller tvåa i centrala Vasa för tiden 01.01.2014-31.05.2013. Gärna möblerad.

UTHYRES

Drumsö H:fors. Ljus rökfri 2 rum + kök + inglasad balkong 57m². Nära stranden. Goda förbindelser. Hyra enl. överenskommelse. Ledig 1/2-14. bjorn.kevin@mbtm.fi Tel 0400 107165

65m² möblerad tvåa i Kampen uthyres 1.1-31.8. Hyra: 1050€. El, vatten o bredband ingår. Mer info el. visning kont. 040 5143881

Snygg, uppfadad 25 m² etta i västra H:fors. Genast ledig. Ej rök/husdjur. 0400 341 191

Vanda Lucia

Julkonsert med Lucia kröning

11.12 kl. 18.30, Myrbacka kyrka

Lucia uppträder på Luciadagen 13.12

Kl. 9.30 Mårtensdals bibliotek, Bredängsvägen 3

Kl. 10.30 Dickursby bibliotek, Näckrosvägen 4

Kl. 17.00 Myrbackahuset, Påltorget 3

Kl. 18.00 Köpcentret Jumbo, Vandaportsgatan 3

Arrangör: Vanda musikinstitut - svenska enheten och Vanda stads kulturproduktion

ADVENTINSAMLINGEN 2013
- JULENS MEST ÖNSKADE GÅVA

"Till hög, till låg, till rik, till arm kom, helga julefrid.
 Kom barnaglad, kom hjärtevarm i världens vintertid."

- Zacharias Topelius, psalm 32

Ge en gåva till barnen i uländerna och hjälp dem att växa upp friska och krya!

Sänd ordet APU till nummer 16 499 (10€).

Eller ge en större gåva: kyrkansutlandshjalp.fi/ adventinsamlingen

KYRKANS UTLANDSHJÄLP
actalliance

Insamlingstillstånd 2020/2012/3508, hela Finland.
 Gåvorna används 2013-2014 för Kyrkans Utlandshjälp's biståndsarbete.

Stöd det finlandssvenska musiklivet!

FINLANDS SVENSKA SÅNG- OCH MUSIKFÖRBUND mottar donationer och testamenten för sitt arbete med att stöda det finlandssvenska musiklivet.

Vi förvaltar också flera fonder som uppkommit genom donationer eller som instiftats för att hedra bemärkta musikpersoner i Svenskfinland.

Genom att göra en inbetalning till någon av fonderna är Du med och understöder det finlandssvenska musiklivet.

För mer information, kontakta

Verksamhetsledare
 Toni Sjöblom. tfn 06-320 6800
 Finlands svenska sång- och musikförbund
 Nedretorget 1A, 65100 Vasa

LEDIGA TJÄNSTER

LEDIGA TJÄNSTER I STIFTET

Kyrkoherdetjänsten

i (nya) Närpes församling

Språkkraven är utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska och goda muntliga och skriftliga kunskaper i finska.

Kyrkoherdetjänsten

i Karleby svenska församling

Språkkraven är utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska och nöjaktig förmåga att förstå finska.

De som valts till tjänsterna skall uppvisa i straffregisterlagens 6 § avsett straffregisterutdrag.

Tjänsterna söks hos Domkapitlet i Borgå stift senast **18.12.2013 klockan 15.00.**

Adress: PB 30, 06101 Borgå.

KUNGÖRELSER

KYRKAN I HELSINGFORS

Helsingfors kyrkliga samfällighets **gemensamma kyrkofullmäktige** sammanträder torsdagen den 12 december 2013 klockan 17 i Församlingarnas hus, Tredje linjen 22.

En förteckning över ärenden som kommer att föredras vid sammanträdet är från och med 4.12.2013 framlagd på anslagstavlor vid Helsingfors församlingars pastorexpeditioner och hos den kyrkliga samfällighetens registratur, adress Tredje linjen 22.

Föredragningslistan och protokollet kan läsas på webben: www.helsinginseurakunnat.fi/hallinto. Föredragningslistan publiceras ca en vecka före mötet och protokollet ca en vecka efter respektive möte.

Helsingfors, den 18 november 2013

Ordförande

INKAST BJÖRN VIKSTRÖM

Vågar vi bli utmanande?

JAG BRUKAR ibland försöka stärka min samhällsmedvetenhet och min engelska genom att köpa en pocketbok. I bokhandels avdelning för samhälle och ekonomi finns två kategorier av böcker. Den första består av okritiska lovsånger till kapitalismen och den fria marknaden. Författarna berättar om hur de framgångsrika lyckas bli ännu mer framgångsrika och hur de rika blir ännu rikare.

DEN ANDRA kategorin utgörs av böcker som kritiskt granskar storkapitalet, ifrågasätter tron på tillväxtens välsignelser, och avslöjar skurkkapitalismens konspirationer: "The Price of Inequality", "The End of Growth". Till den här kategorin hör också böcker som lyfter fram hälsorisker i maten vi äter, avslöjar grymheter i djurhushållningen eller uppmärksammar den hänsynslösa användningen av naturresurserna.

EFTERSOM JAG tror mer på gröna värden och global solidaritet än på fri konkurrens köper jag naturligtvis böcker av den senare kategorin. Min ambition är att vidga mina vyer, men egentligen kan man ju fråga sig om det inte lika mycket handlar om att förstärka de värderingar som jag redan bär på. Det samma gäller för den som plockar med sig framgångssagorna från den förstnämnda kategorin.

GENOM ATT undvika att konfronteras med dem som tänker och tror annorlunda kan vi ostört undvika att förändras. Det här sker också i kyrkan. Om vi enbart söker oss till sammanhang där vi får våra uppfattningar bekräftade blir vi aldrig utmanade. Då har någonting väsentligt i evangeliet slarvats bort. Jesus upprättade, botade och förmedlade förlåtelse, men han strök inte folk medhärs. Han kom med omskakande uppmaningar till omvändelse och helhjärtat engagemang, och kallade människor från räddhågsen passivitet till frimodig medmänsklighet. Han uppmanade inte lärjungarna att stänga in sig i trygga fallor, utan sade sig vara grunden genom vilken fåren skulle gå både in och ut.

JAG MENAR inte att allting är relativt, eller att alla har lika rätt. Jag vägrar att tro på den fria marknadens och tillväxtens välsignelser, och jag vill fortsätta att frimodigt berätta om vad den kristna tron betyder för mig och för vår värld. Men jag är övertygad om att min tro och mina värderingar kan växa och fördjupas bara om jag också vågar lyssna på dem som har andra perspektiv på livet. Jag tror att vi som kristna är kallade att gå över gränser och lära oss samtala, arbeta, be och fira nattvard också med de "får" som bor i andra hagar än vår egen.

Björn Vikström är biskop.

KANTORSTJÄNST PRIORITERINGAR

Oklokt att prioritera trendinriktade mål

I KP 21.11 annonserar Matteus församling två kantorstjänster lediga att sökas. Det är glädjande, ty församlingen har oförtjänt länge tvingats vänta på att så sker. Att särskilt kunskaper i rytmisk musik förväntas av de sökande visar att man vill värna om församlingens stolta musiktraditioner – det har aldrig utförts orytmisk musik i Matteus församling!

Tänk om Voglers Hosiana skulle ackompanjeras orytmiskt på första advent? Eller om Bachs Air eller Mendelssohns Bröllopsmarsch skulle missbehandlas till oigenkännlighet, eller om takt och ton i Härlig är jorden och Giv mig ej glans vore alldeles borttappade? Nej, Matteus församling hör till de mest sångglada och musikstarka i hela Borgå stift, tack vare ytterst kompetenta kantorer som i decennier vinnlagt sig om både rytm, melodi och harmoni i all den musik som kyrkans medlemmar har rätt att förvänta sig. Med stolthet betraktar jag mig som en länk i den kedjan, och det är därför viktigt för mig personligen att den inte bryts.

Ingen skugga må falla över dem som under de senaste tid ansvarat för kantorsuppgifterna. Att med ringa erfarenhet och utan någon som helst kyrkomusikutbildning axla det pedagogiska ansvaret för inte minst barnkörsværksamheten i en församling är som att med optimistjollepapper ställas vid rodet på en fyrmastare av Kap Horn-klasen. Det har gått vägen, med mycken tur och viss ungdomlig våghalsighet – trots slagsida har skutan varken kantrat eller gått på grund. Ett stort tack tillfaller dock den erfarna besättningen på däck,

som hållit kursen i blåsigt väder. Bekymmersamt finner jag att man i nämnda platsannonser placerar ansvaret för gudstjänster och förrättningar längst ner på listan över den nya ledande kyrkomusikerns prioriteter. Det är ju dock för skötseln av just dessa uppgifter som kyrkolagen förpliktigar varje församling att anställa en kantor. Man får hoppas att formuleringen av platsannonser till denna del blott är en lapsus. Kortsiktiga trendinriktade mål, som lätt tar sig uttryck i såväl andligt som musikaliskt kvartalstänkande, får inte prioriteras framför ansvaret för gudstjänster och förrättningar. Lyckligtvis ger dagens kyrkomusikerutbildning en gedigen kunskap för att navigera gudstjänstmusiken, församlingens sång

och musiken i livets högtidsstunder förbi grynnor och farliga underströmmar i förrådskt kommersialiserade musikaliska farvatten. En rorsman står ofta ensam i stormen och fattar avgörande beslut, medan befälhavaren sitter bekvämt i sin varma salong, konverserande med högt uppsatta gäster som föga eller intet vet om vilka ansträngningar som krävs för att segla skeppet tryggt i hamn.

Sådana rorgångare behöver Matteus församling på sin musikskuta. Dessa är också förtjänta av allt stöd från sin uppdragsgivare, församlingsrådet, liksom all tillit från den övriga besättningen och inte minst befälhavaren.

MARKUS MALMGREN
kantor emeritus,
Matteus församling

KYRKAN OCH SYNDEN

Synd och arvsynd

Gunnar O Weckström, och många med honom, funderar över det för kyrkan centrala begreppet "synd". Så här förstår jag det:

Synd är det som för oss bort från Gud. Var och en kan säkert känna igen sig i påståendet att det finns mycket i livet som drar oss bort från Gud.

Omvändelse är att vända synden ryggen och igen söka sig mot Gud. Dessvärre är vi ofta långt vilse, och det är inte lätt att veta riktningen. Omvändelse behöver vi varje dag.

Förlåtelse är när Gud kommer till oss så att han står precis intill oss den stund vi vänder oss mot honom. En sång beskriver det, fritt återgivet: "Om du har tagit tusen steg bort, så är det bara ett steg tillbaka."

Vi behöver också notera att det finns en strukturell synd i världen. Det finns mycket som drar oss bort från Gud, utan att vi själva kan hindra det. All ondskan, alla orättvisor, all förstörelse av skapelsen hör dit.

"Omvändelse behöver vi varje dag."

Varje människa som föds in i mänskligheten blir en del av detta. En arvsynd.

Syndafallsberättelsen i 1 Mos 3 berättar om hur människan vände Gud ryggen, fattade sina egna beslut, valde en annan väg än den Gud hade gett dem och kom bort från Guds goda värld. Då Jesus lämnade sin grav och förvandlad men ändå sig själv visade sig för lärjungarna, då hämtade han den goda värld tillbaka till oss. En dag ska synden vara besegrad, och hela vår tillvaro ska igen vara den goda värld som Gud ger oss. Inte för att våra ansträngningar bär frukt, utan för att Jesus har uppstått från de döda.

JOHAN WESTERLUND
kyrkoherde, Pojo

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi
Fax: (09) 278 4138.

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

EN GOD JULKLAPP!

Fias söta hemligheter
Så lyckas du som hemmabagare!
Ann-Sofie Eriksson

Ett skafferi fullt av bagerihemligheter – tips som hjälper dig lyckas med både vanliga muffins och avancerade tårter. Dessutom recept för hela året och författarens egna konstverk.

Fontana Media Inb.

Över 50 bagerihemligheter och tips från ett proffs!

Vasa, Korsholm, Malax, Korsnäs, Närpes, Kaskö och Kristinestad

Städning, barnpassning, avlastning, närståendevård, hemvård, matlagning, kostråd, sällskap, uträtta ärenden, omsorg, mediciner, sårvård

Alina
HOIVATIIMI
www.alinahoiivatiimi.fi

Tel. 044 455 6330
Kuskgränden 3
64200 Närpes

Julresa till Lappland
Det finns ännu 2 lediga rum. Kom med och upplev en stämningsfull jul och gemenskapen vid Raitismaja 22-27.12.2013 i Äkäslompolo. Logi i 2 personers rum med egen toalett.

Start från Vasa. Rikligt julbord och kvällsprogram varje dag.

Pris: 520 euro per person inkl. transporter och helpension.

Sportlovsresa
Kom med på sportlovsresa 2014! Mera info på vår webbplats www.raitismaja.fi

RAITISMAJA
FJÄLLGÅRDEN MED FULL SERVICE

Bokningar & förfrågningar: 06-3180 900 / 0400 126 830
info@raitismaja.fi
www.raitismaja.fi

Passion för krubbor

KRUBBA. Francesco Artese har i 37 års tid rest världen runt och byggt upp miniatyrlandskap med den heliga familjen. Själv ser han sig gå i Franciskus av Assisis fotspår.

TEXT OCH FOTO:
LIISA MENDELIN

– Franciskus byggde den allra första julkrubban år 1223 i den italienska byn Greccio. Han ville förmedla den omvälvande upplevelsen av Guds människolivande och få folk att förstå hur avgörande det är, säger **Francesco Artese** som besöker Åbo för att leda bygget av en stor julkrubba i Domkyrkan.

Han står långt inne i kyrkan, i Agricolakapellet, och finslipar ljus- och ljudshowen som ska väcka det pittoreska landskapet till liv. Ett blått skymningsljus lägger sig över miniatyrstaden som är en kopia av stadsdelen Sassi di Matera i södra Italien. Små lampor tänds i fönstren när mörkret djupnar.

De små människofigurer-na är klädda i nästan nutida kläder och ser nyfiket mot en grotta där det nyfödda Jesusbarnet vilar i Marias armar. I grottan finns bysantinska fresker som är noggranna kopior av målningarna i berghålan Santuario della Madonna della Palomba i Matera.

I Finland är vi ofta vana att mentalt placera våra julkrubbor i Betlehem, och därför kan det vara förbryllande att Jesu födelse i konstverket placeras i en italiensk stad.

Varför har du placerat julkrubban i Matera och inte i Betlehem? – Jag ville göra som Franciskus och placera födelsen i min hemstad och visa att Jesus föds överallt in i våra liv, inte bara i Betlehem. Man kunde lika väl göra en miniatyr av Åbo och placera den heliga familjen där, säger Artese.

MARIA UTE OCH INNE. Fastän Jesus mamma redan finns inne vid krubban hindrar det inte Francesco Artese att även placera en staty av henne ute i staden. – Jag har placerat Jesu födelse i nutid, med allt vad det innebär, säger han.

Det hör till den italienska julkrubbetraditionen att lägga krubban mitt i det lokala samhället. Människorna och djuren som avbildas är helt vanliga, det är inget speciellt med dem som får möta Jesusbarnet.

Med konstverket vill Artese väcka till liv gamla värden som han tycker håller på att försvinna från vår tid.

– Det är väldigt få i dag som på riktigt bryr sig om ödmjukhet, enkelhet, välgörenhet och familjejevnhet. Jag vill få människor att längta efter dessa värden igen. De olika personerna i den lilla staden framkallar många djupa känslor, när man väl tar sig tid att betrakta dem.

De 65 små djur- och människofigurer-na är gjorda i terrakotta av konstnären **Vincenzo Velardita** och klädda av systrarna **Na-**

dia och **Daniela Balestrini**. Den lilla staden och berget är gjort av polystyren, metall och trä. Det tog en månad för en arbetsgrupp på drygt tjugo personer att färdigställa krubban, och i januari rivs den och packas ner i en långtradare för att återvända till Italien och vänta på nästa jul.

Barnslig glädje

I 37 års tid har Artese gjort en till två julkrubbor om året runt om i världen: i New York, Betlehem, Buenos Aires, Washington, Paris, Assisi. Förra julen byggde han en 165 kvadratmeter stor krubba på Petersplatsen i Vatikanen. Krubban i Åbo däremot hör till Arteses minsta med sina dryga 20 kvadrat. De flesta krubborna Artese gör är temporära men några har också blivit permanenta konstverk.

Varför har just julkrubban blivit din grej?

– Jag har haft en passion för julkrubbor ända sedan jag var liten. När jag var aderton år kom en franciskanermunk på besök och bad mig hjälpa till att göra en riktigt stor julkrubba. Det var år 1976 och sedan dess har inget stoppat mig från att göra fler!

– Jag väntar alltid på julen, det finns en barnslig glädje i att få planera och bygga upp julkrubborna på nya platser. Snart åker jag till Brasilien för att bygga upp den stora krubban från Petersplatsen där. Det är spännande.

Men inte ens i Italien kan man leva enbart på att göra julkrubbor. Ungefär fyra månader om året planerar och bygger Artese julkrubbor, och resten av året jobbar han som konstnär. Nästa års julkrubba skissas fram redan i juni-juli.

Italienskt initiativ

Krubban i Åbo är en del av ett större evenemang om den italienska julkrubbetraditionen, som ordnas på initiativ av Italienska kulturinstitutet och italienska ambassaden i Finland. I Helsingfors firas det med en utställning i Domkyrkans krypta och på Järnvägsstationen. Konstverket i Åbo bekostas av Italienska kulturinstitutet, Åbo stad och den kyrkliga samfundsheten i Åbo och S:t Karins.

Julkrubban invigs den 13 december i samband med en ekumenisk gudstjänst, och Francesco Artese planerar att återvända till Finland till dess. Han vill se människornas reaktioner när de ser krubban.

– För 30 år sedan byggde jag en krubba i New York. Då sa en kvinna till amerikansk tv att det inte är normalt att se så något så här mänskligt i

den annars så brutala staden. Det händer att folk blir rörda till tårar.

JULKRUBBA I VÄRLDSKLASS

- **Ett miniatyrlandskap** med julkrubba har byggts upp i Åbo Domkyrka.
- **Studerande och lärare** från Åbo Yrkehögskolestiftelse hjälpte till med bygget.
- **Krubban invigs** 13.12 i samband med en ekumenisk gudstjänst.
- **Krubban är** öppen för allmänheten 13.12.2013–6.1.2014 varje dag klockan 9–18.
- **Den gamla stadsdelen** Sassi di Matera är listad som Unescos världsarv. De unika stenbyggnaderna är utbyggda direkt ur berget.

Engsbo Charter Bus
Charter- och beställningstrafik

- både in- och utrikes
- för alla målgrupper
- Ny buss med miljövänlig E4

Kenneth Engsbo, 050 349 1135 www.charterbusengsbo.fi

www.panoramavasa.fi

panorama
LUNCHRESTAURANT - LOUNASRAVINTOLA

Vasaerip. 16 Vaasanpuist. Vasa -Vaasa Tel/Fax: (06) 317 4163

Bli fadder!
ELLER KÖP EN GET...

Stöd vårt livsviktiga arbete!
Mer info: Birgitta Björk tel 050-435 51 53 eller www.barnmissionen.fi

Barnmissionen
Tillståndsnr. 2020/2010/4082